

CUPRINS

<i>Cuprins</i>	1
<i>Abrevieri</i>	2
1. Introducere	3-4
2. Sistemul de pensii din România	4-6
3. Scurtă prezentare a Casei Naționale de Pensii Publice	7-11
4. Analiza de ansamblu a situațiilor financiare ale Casei Naționale de Pensii Publice	12-19
5. Constatările, concluziile și recomandările Curții de Conturi a României urmare a misiunilor de audit financiar desfășurate în anul 2015	19- 35
5.1. Principalele constatări identificate	20-29
5.2. Punctul de vedere al conducerii entității auditate	29-31
5.3. Recomandările formulate pentru eliminarea deficiențelor	32-33
5.4. Alte aspecte referitoare la scutirea de la plată a unor debite provenite din pensii	33-35
6. Rezultatele activității de verificare a modului de ducere la îndeplinire a măsurilor dispuse prin deciziile emise anii anteriori	35-37
7. Opinia de audit	37-41
<i>Listă grafice</i>	42

ABREVIERI

CNPP	Casa Națională de Pensii Publice
CPMB	Casa de Pensii a Municipiului București
CJP	Casa Județeană de Pensii
UE	Uniunea Europeană
MMFPSPV	Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice
INEMRCM	Institutul Național de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă
SC TBRCM SA	Societatea Comercială de Tratament Balnear și Recuperare a Capacității de Muncă SA
MapN	Ministerul Apărării Naționale
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
SRI	Serviciul Român de Informații
PIB	Produsul Intern Brut
INS	Institutul Național de Statistică
OUG	Ordonanță de Urgență a Guvernului
ANAF	Agencia Națională de Administrare Fiscală
BNR	Banca Națională a României

1. Introducere

Prezentul raport este destinat Parlamentului României, Guvernului și opiniei publice. Raportul a fost redactat în baza constatărilor, concluziilor și recomandărilor conținute în actele întocmite ca urmare a misiunilor de audit financiar a contului de execuție a bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2014, care s-au desfășurat la Casa Națională de Pensii Publice (denumită în continuare CNPP) și la unele case teritoriale de pensii. Din cele 42 de case teritoriale de pensii aflate în subordinea CNPP, jumătate au fost verificate în mod direct de către echipa de audit de la nivel central, iar celelalte 21 case teritoriale de pensii au fost verificate de către Camerele de Conturi teritoriale.

Casa Națională de Pensii Publice este instituție publică de interes național, cu personalitate juridică, organ de specialitate al administrației publice centrale care administrează sistemul public de pensii și sistemul de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale și care acordă persoanelor asigurate pensii și alte prestații de asigurări sociale, aflată sub autoritatea Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (MMFPSPV).

Obiectivul general al auditului financiar a fost acela de a obține o asigurare rezonabilă asupra faptului că:

- situațiile financiare auditate nu conțin denaturări semnificative ca urmare a unor abateri sau erori, permițând astfel să se exprime o opinie cu privire la măsura în care acestea sunt întocmite de către entitate în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil în România, respectă principiile *legalității și regularității* și oferă o imagine fidelă a poziției financiare, a performanței financiare și a celorlalte informații referitoare la activitatea desfășurată de entitatea respectivă;

- modul de administrare a patrimoniului public și privat al statului, precum și execuția bugetului de venituri și cheltuieli a CNPP au fost în concordanță cu scopul, obiectivele și atribuțiile prevăzute în actele normative prin care a fost înființată entitatea verificată și respectă principiile legalității, regularității, economicității, eficienței și eficacității.

Raportul de audit încheiat în urma misiunii de audit financiar a fost transmis CNPP și are la bază constatările rezultate din sintetizarea, analizarea și interpretarea probelor de audit colectate la nivelul CNPP, cât și aspectele cuprinse în rapoartele de audit întocmite de către camerele de conturi teritoriale care au desfășurat acțiuni de audit la nivelul caselor teritoriale de pensii.

Misiunea a fost efectuată în temeiul **Legii nr.94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi**, republicată, a **Regulamentului privind organizarea și desfășurarea activităților specifice Curții de Conturi, precum și valorificarea actelor rezultate din aceste activități**, aprobat prin Hotărârea Plenului Curții de Conturi nr.155/2014, precum și în conformitate cu standardele proprii de audit, elaborate în baza standardelor internaționale de audit.

2. Sistemul de pensii din România

Sistemul de pensii din România este format din trei componente, și anume:

- ✓ **sistemul de pensii publice** – Pilonul I (funcționând în baza **Legii nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice**, actualizată);
- ✓ **fonduri de pensii administrate privat** – Pilonul II (funcționând în baza **Legii nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat**, republicată, cu modificările și completările ulterioare);
- ✓ **pensii private facultative** – Pilonul III (funcționând în baza **Legii nr.204/2006 privind pensiile facultative**, cu modificările și completările ulterioare).

La acestea, se mai adaugă pensiile acordate în baza unor legi speciale de la bugetul de stat, precum și pensiile agricultorilor.

Studiile internaționale arată că cea mai mare parte a lumii moderne se confruntă cu probleme demografice deosebit de grave: natalitatea este în cădere liberă, iar media de vârstă a populației crește rapid. Astfel, populația tot mai multor state se reduce și în același timp asistăm la un fenomen de îmbătrânire a populației la nivel global.

România se află în aceeași situație, chiar mai gravă decât media globală sau cea regională. Toate studiile (Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, Organizația Națiunilor Unite, Uniunea Europeană, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Institutul Național de Cercetări Economice) arată același lucru: populația României se află într-un accentuat ritm de scădere și îmbătrânire.

Populația României a scăzut în perioada 2002-2011 cu 1,5 milioane de locuitori, de la 21,6 la 20,1 milioane de locuitori (potrivit rezultatelor Recensământului Populației și al Locuințelor din anii 2002 și 2011). De asemenea, potrivit datelor Institutului Național de Statistică (INS), populația României în anul 2014 era de 19,9 milioane de locuitori, în scădere cu 0,2 milioane de locuitori față de ultimul recensământ.

Potrivit estimărilor Eurostat, biroul statistic al Uniunii Europene, populația României se va reduce cu 4,2 milioane de locuitori în perioada 2010-2060, ajungând la 17,3 milioane de locuitori (estimare care nu ia în calcul rezultatele recensământului din anul 2011). Astfel, România va înregistra a patra scădere din UE la acest capitol, după Bulgaria, Letonia și Lituania.

Rata natalității din România a scăzut dramatic, dacă în anul 1990, conform datelor existente pe site-ul INS, numărul născuților vii era de 314.746, în anul 2013, acesta a scăzut cu 37%, respectiv cu 116.530, ajungând la 198.216 născuți vii, iar în anul 2014 a continuat să scadă până la 185.322 născuți vii (conform ultimelor date publicate pe site-ul INS).

Durata medie a vieții în România a crescut cu 5,9 ani (8,5%) de la 69,56 ani, în anul 1990, la 75,47 ani, în anul 2014, potrivit INS, și este în continuă creștere.

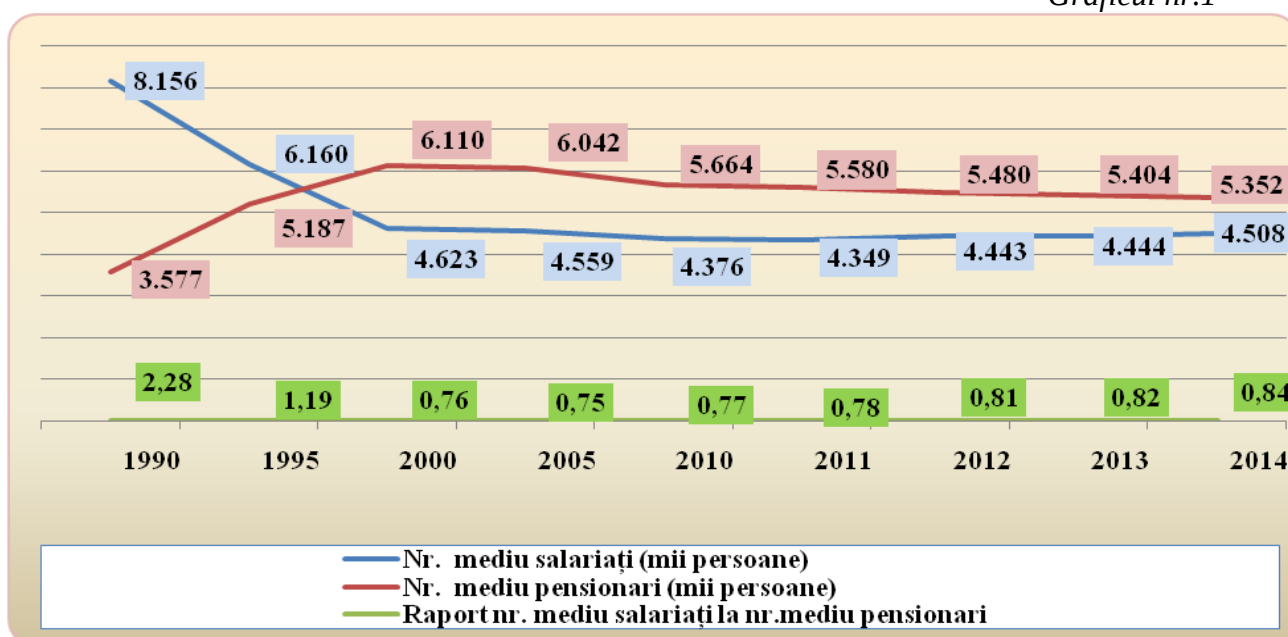
În concluzie, populația se reduce, tendința pare a fi ireversibilă, iar fenomenul se suprapune peste cel de îmbătrânire a populației, care se accelerează.

Reducerea și îmbătrânirea populației înseamnă presiuni tot mai mari pe umerii bugetului de asigurări sociale de stat, care trebuie să susțină, cu tot mai puțini contribuitori, un număr tot mai mare de beneficiari.

Având în vedere că sistemul public de pensii din România funcționează după sistemul redistributiv (*pay as you go*), statul colectează contribuții sociale de pensii de la salariați și le plătește imediat sub formă de pensii, către pensionarii actuali.

Conform datelor publicate de către Institutul Național de Statistică, **evoluția numărului mediu de salariați comparativ cu numărul mediu de pensionari, în perioada 1990-2014** se prezintă după cum urmează:

Graficul nr.1

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din graficul prezentat anterior rezultă că, în toată această perioadă, în timp ce numărul salariaților a fost în continuă scădere, ajungând în anul 2011 la cel mai redus nivel, numărul pensionarilor a avut o tendință inversă, fiind în creștere continuă până în anul 2000, când s-a înregistrat cel mai mare număr de pensionari.

Din analiza pe intervale de cinci ani, din anul 1995 până în anul 2010, și, ulterior, anual, rezultă că raportul dintre numărul mediu al salariaților și cel al pensionarilor a înregistrat un trend descendent din anul 1990 până în anul 2005, an din care se remarcă un ușor trend ascendent a acestui raport, până în anul 2014.

În anul 1990 la sistemul public de pensii contribuiau un număr mediu de 8.156 mii salariați, care susțineau un număr mediu de 3.577 mii pensionari, înregistrându-se un **raport supraunitar de 2,28 salariați care susțineau un pensionar**.

Ulterior, în anul 1995 acest raport s-a redus aproape la jumătate, dar cu toate acestea raportul a rămas supraunitar, adică în medie 1,19 salariați susțineau un pensionar.

În anul 2014, la sistemul public de pensii contribuiau un număr mediu de 4.508 mii salariați care susțineau un număr mediu de 5.352 mii pensionari (un **raport subunitar de 0,84 salariați care susțineau un pensionar**).

În toată această perioadă (1990-2014), în timp ce numărul mediu al salariaților s-a redus considerabil, numărul mediu al pensionarilor a crescut, astfel încât, la finele anului 2014, raportul număr de salariați care susțin un pensionar a rămas subunitar, adică numărul de pensionari este mai mare decât numărul de salariați.

3. Scurtă prezentare a Casei Naționale de Pensii Publice

Casa Națională de Pensii Publice administrează sistemul public de pensii împreună cu casele de pensii sectoriale care se înființează, funcționează și îndeplinesc atribuțiile prevăzute de **Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, actualizată.**

În același timp, în sistemul public de pensii **au fost incluse și casele de pensii sectoriale**, care funcționează în subordinea Ministerului Apărării Naționale (MapN), Ministerului Administrației și Internelor (MAI) și Serviciului Român de Informații (SRI).

În subordinea CNPP funcționează case județene de pensii, în fiecare municipiu-reședință de județ, precum și Casa de Pensii a Municipiului București, denumite în continuare case teritoriale de pensii. De asemenea, mai are în subordine Institutul Național de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă (INEMRCM), instituție publică ce are personalitate juridică și autonomie științifică.

Totodată, CNPP este acționar unic al Societății Comerciale de Tratament Balnear și Recuperare a Capacității de Muncă (SC T.B.R.C.M. SA).

Conducerea entității este asigurată de președinte și Consiliul de Administrație, compus din 23 de persoane, dintre care un președinte și 22 de membri. Președintele CNPP este numit prin decizie a primului-ministru, la propunerea ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice, pentru un mandat de 5 ani, care poate fi reînnoit. Președintele CNPP este și președinte al consiliului de administrație.

Ministrul muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice a delegat președintelui CNPP calitatea de ordonator principal de credite al bugetului asigurărilor sociale de stat.

În perioada 2012-2014, fondurile publice din bugetul asigurărilor sociale de stat pentru susținerea sistemului de pensii publice, inclusiv cele trei case sectoriale (Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul Român de Informații), precum și ponderea acestora în produsul intern brut (PIB) se prezintă astfel:

Tabelul nr.1

Nr. crt.	Anul	Plăți din bugetul asigurărilor sociale de stat* (milioane LEI)	Plăți din bugetul asigurărilor sociale de stat (milioane EURO)	PIB** milioane LEI	% pondere plăți din bugetul asigurărilor sociale de stat în PIB
0	1	2	3	4	5=2/4*100
1.	2012	48.613	10.909 ¹	596.682	8,15
2.	2013	49.915	11.295 ²	637.456	7,83
3.	2014	52.092	11.720 ³	669.500	7,78

* Sursa: Situațiile financiare anuale centralizate ale CNPP

** Sursa: Institutul Național de Statistică

¹ Valoare calculată la un curs mediu, pentru anul 2012, potrivit BNR 1EUR=4,4560

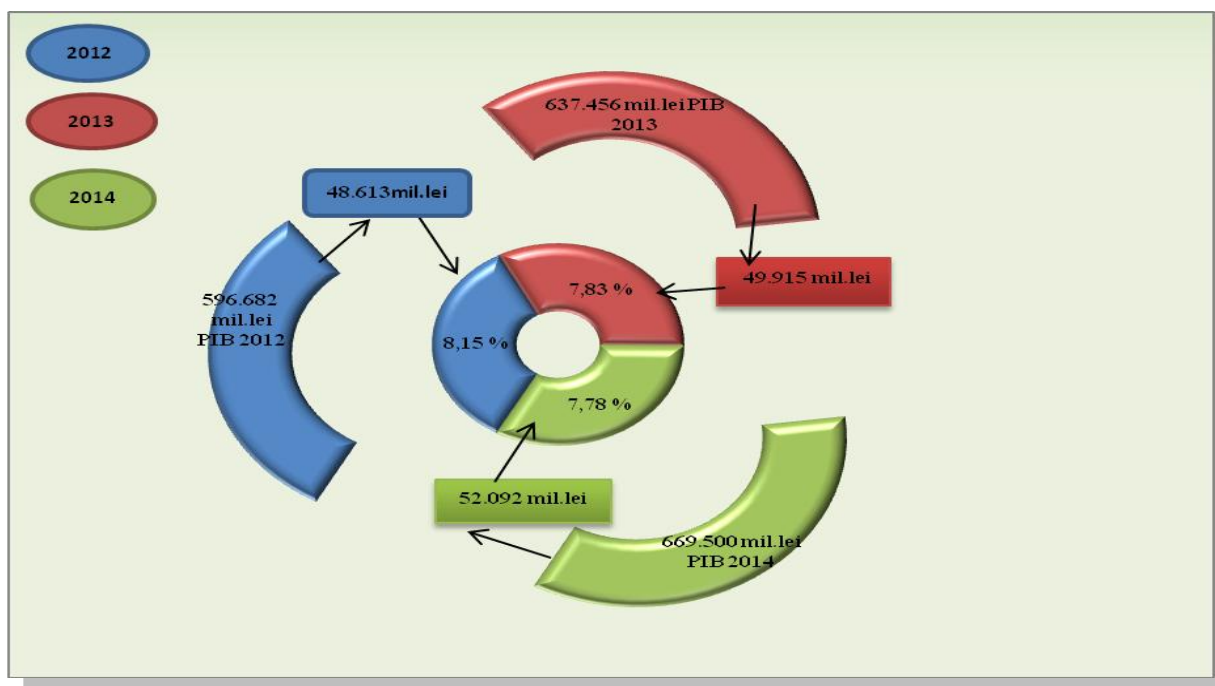
² Valoare calculată la un curs mediu, pentru anul 2013, potrivit BNR 1EUR=4,4190

³ Valoare calculată la un curs mediu, pentru anul 2014, potrivit BNR 1EUR=4,4446

În concluzie, în anul 2014 plățile din bugetul asigurărilor sociale de stat, în sumă de 52.092 milioane lei (11.720 milioane euro) au reprezentat 7,78% din PIB, dar în scădere procentuală comparativ cu anul 2013 și 2012, când aceste plăți au reprezentat 7,83%, respectiv 8,15% din PIB.

Reprezentarea grafică a **ponderii plăților din bugetul asigurărilor sociale de stat în PIB**, din perioada 2012-2014, se prezintă după cum urmează:

Graficul nr.2

Din fondurile alocate, **în perioada 2012-2014**, CNPP a asigurat plata pensiilor și a celorlalte drepturi de asigurări sociale pentru **un număr mediu de 5.254.555 pensionari**, exclusiv cele trei case sectoriale de pensii (Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul Român de Informații). În structură, situația pe niveluri de pensii (conform deciziei) se prezintă astfel:

Tabelul nr.2

Nr. crt.	Nivel pensie conform deciziei (cuantumul)	Nr. total pensionari (inclusiv pensionari agricultori)			Pondere pensionari nivel pensie		
		2012	2013	2014	5=rd1/rd8*100 (2012)	6=rd1/rd8*100 (2013)	7=rd1/rd8*100 (2014)
0	1	2012	2013	2014	2012	2013	2014
1	Până la 500	1.968.281	1.816.149	1.664.694	36,99	34,61	32,04
2	501-1000	2.171.946	2.131.575	2.088.311	40,82	40,63	40,19
3	1001 -2000	1.113.413	1.214.827	1.335.267	20,92	23,16	25,70
4	2001 - 3000	59.812	73.490	93.782	1,12	1,40	1,80
5	3001 - 4000	6.301	8.213	11.068	0,12	0,16	0,21
6	4001 - 5000	1.038	1.449	2.096	0,02	0,03	0,04
7	peste 5000	471	626	855	0,01	0,01	0,02
8	TOTAL	5.321.262	5.246.329	5.196.073	100	100	100

Sursa: Serviciul proiecte, studii și sinteze din cadrul CNPP

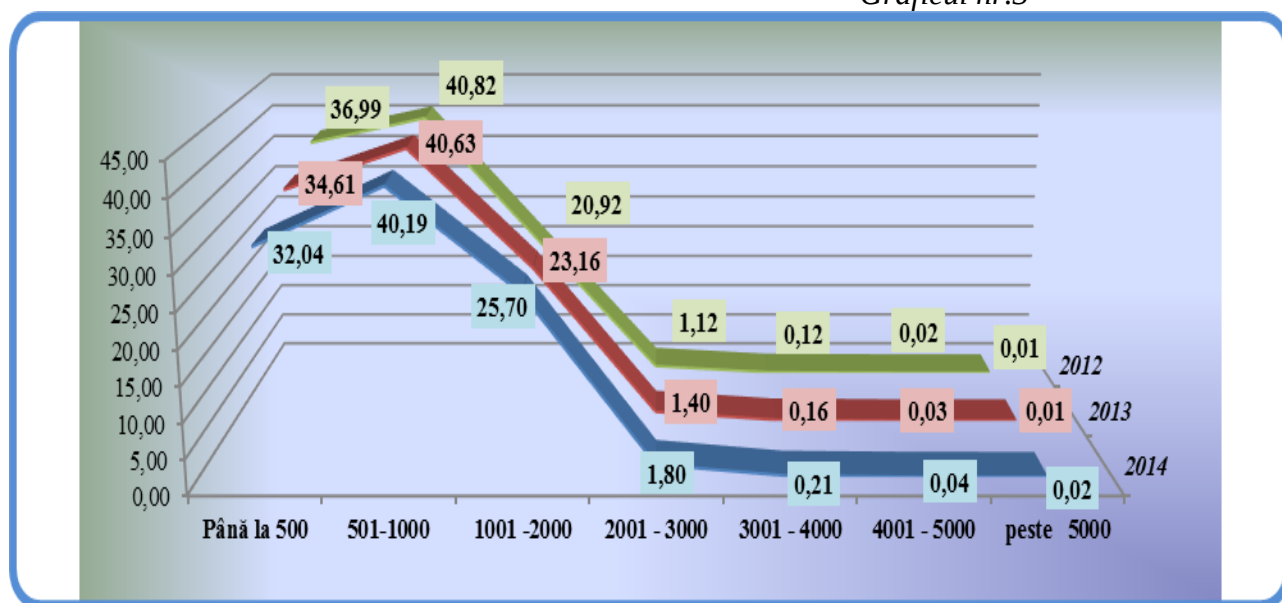
Din datele prezentate în tabelul anterior rezultă că **numărul cel mai mare de pensionari**, în funcție de cuantumul pensiei stabilite conform deciziei, se situează în **intervalul 501-1000 lei**, în toți cei 3 ani analizați, reprezentând în fiecare an din perioada 2012-2014 **aproximativ 40% din numărul total de pensionari** (2.171.946 pensionari în anul 2012, 2.131.575 pensionari în anul 2013 și 2.088.311 pensionari în anul 2014).

Următoarea categorie de pensionari, din punct de vedere al ponderii în total este deținută de pensionarii cu un nivel al pensiei de până la 500 lei, care în anul 2012 deține o pondere de 36,99%, în scădere în anul 2013, când aceștia reprezentau 34,61% și numai 32,04% în anul 2014.

Cele mai mici ponderi s-au înregistrat, în perioada 2012-2014, pentru pensiile care depășesc 5.000 lei (471 pensionari în anul 2012, 626 pensionari în anul 2013 și 855 pensionari în anul 2014).

Grafic, **ponderea numărului de pensionari grupată după nivelul pensiei, în perioada 2012-2014** se prezintă după cum urmează:

Graficul nr.3

În concluzie, în perioada analizată, 2012-2014, **circa 75% din numărul total de pensionari aveau un nivel al pensiei de până la 1.000 lei.**

În situația în care s-ar lua în calcul și pensionarii cu un nivel al pensiei situat între 1.001-2.000 lei, care reprezintă în medie circa 23% din total, în cei trei ani analizați, rezultă că **circa 98% din numărul total de pensionari au un nivel al pensiei de până la 2.000 lei.**

În perioada 2012-2014, numărul de pensionari structurat pe categorii de pensii se prezintă astfel:

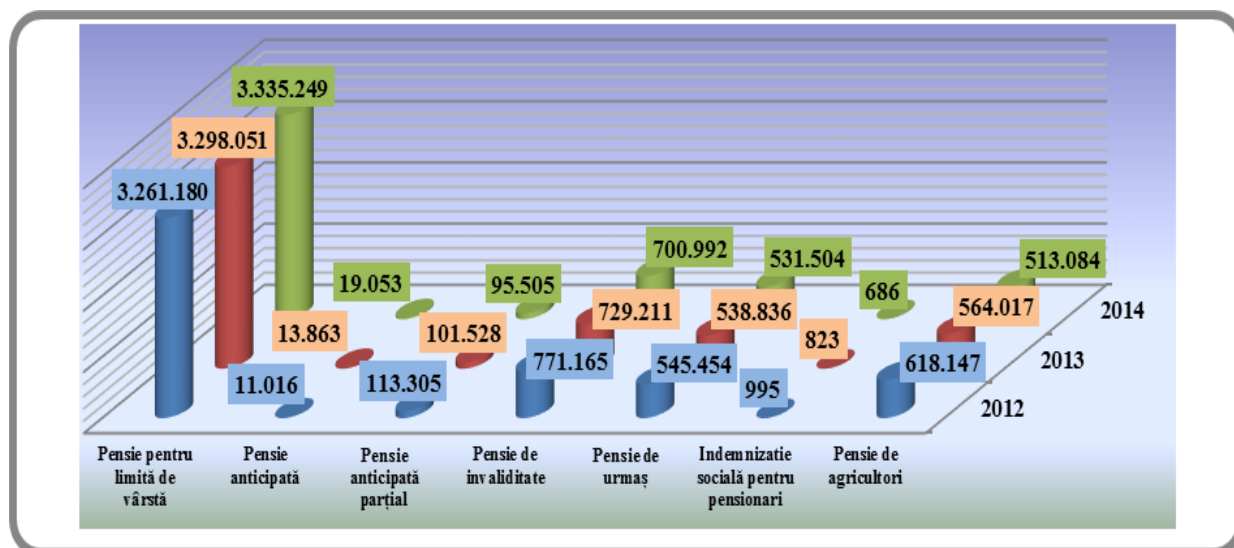
Tabelul nr.3

Nr. crt.	Categorii de pensii	2012		2013		2014	
0	1	2	3=rd.1/rd.8*100 (pondere 2012 din total pensionari)	4	5=rd.1/rd.8*100 (pondere 2013 din total pensionari)	6	7=rd.1/rd.8*100 (pondere 2014 din total pensionari)
1	Pensie pentru limită de vârstă	3.261.180	61,29	3.298.051	62,86	3.335.249	64,19
2	Pensie anticipată	11.016	0,21	13.863	0,26	19.053	0,37
3	Pensie anticipată parțial	113.305	2,13	101.528	1,94	95.505	1,84
4	Pensie de invaliditate	771.165	14,49	729.211	13,90	700.992	13,49
5	Pensie de urmaș	545.454	10,25	538.836	10,27	531.504	10,23
6	Indemnizație socială pentru pensionari (Pensia socială minim garantată)	995	0,02	823	0,02	686	0,01
7	Pensie de agricultori	618.147	11,61	564.017	10,75	513.084	9,87
8	Total	5.321.262	100,00	5.246.329	100,00	5.196.073	100,00

Sursa: Serviciul proiecte, studii și sinteze din cadrul CNPP

Grafic, numărul de pensionari potrivit categoriei de pensie, în perioada 2012-2014, se prezintă după cum urmează:

Graficul nr.4

Din numărul total de pensionari **ponderea cea mai mare** o înregistrează, în perioada 2012-2014, **pensionarii pentru limită de vârstă**, care dețin circa 63% din total și au înregistrat creșteri succesive de un an la altul cu circa 1%, ajungând la finele anului 2014 la 3.335.249 pensionari.

În ordine descrescătoare a ponderilor deținute în totalul pensionarilor se situează pensionarii de invaliditate (circa 14%), urmați de pensionarii care încasează pensie de urmaș și pensionarii care încasează pensie de agricultor (ambele categorii cu ponderi de circa 10%).

Beneficiarii sistemului public de pensii, ale căror venituri și indemnizații, cumulate, se situează **sub valoarea de 350 de lei**, încasează lunar **indemnizația socială pentru pensionari** (instituită inițial sub denumirea pensie socială minim garantată), conform prevederilor Legii nr. 196/2009 și ale Legii nr. 118/2010.

Conform reprezentării grafice prezentate anterior, acestea au înregistrat cea mai mică pondere în această perioadă adică: 995 pensionari în anul 2012, 823 pensionari în anul 2013, respectiv 686 pensionari în anul 2014.

Începând cu anul 2015, s-a majorat cuantumul indemnizației sociale pentru pensionari cu 50 de lei, ajungând la 400 lei, conform prevederilor din Legea nr.186/2014 a bugetului de stat pe anul 2015.

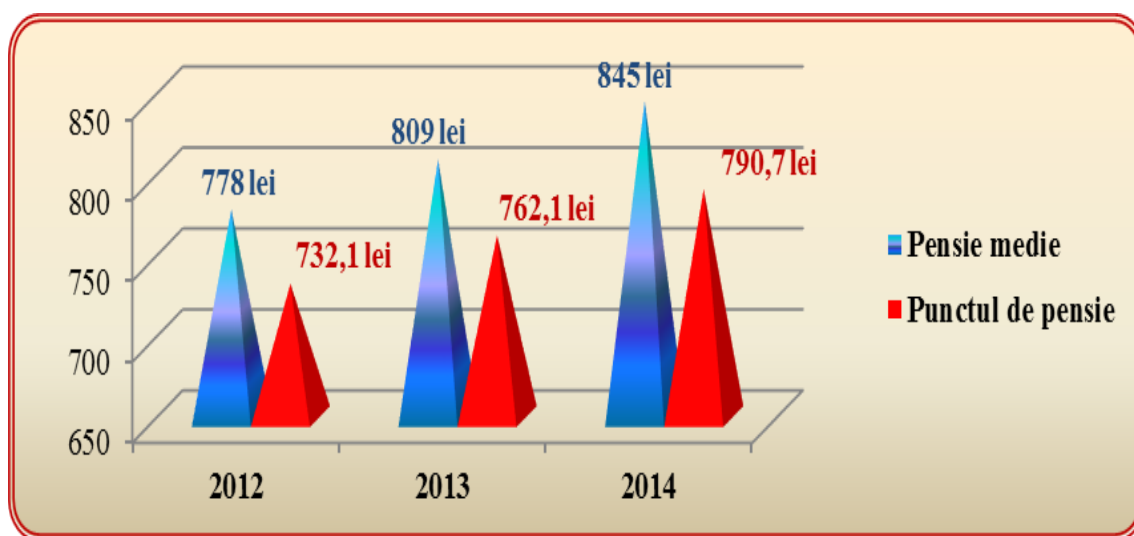
În perioada analizată, 2012-2014, potrivit datelor publicate pe site-ul MMFPSPV **nivelul pensiei medii** a avut un **trend crescător**, de la 778 lei în anul 2012, la 809 lei în anul 2013 și a ajuns la 845 lei în anul 2014.

În anul 2014, creșterea pensiei medii a fost de 4% față de anul precedent datorită, în principal, și acordării unor diferențe rezultate din **aplicarea indicelui de corecție** pentru persoanele ale căror drepturi au fost stabilite în perioada 1 ianuarie 2011 – 22 ianuarie 2013, în conformitate cu Decizia Curții Constituționale nr. 437/2013.

O altă cauză a creșterii nivelului pensiei medii în această perioadă a fost **creșterea succesivă a punctului de pensie** care a fost în anul 2012 de 732,8 lei, în anul 2013 de 762,1 lei, ajungând în anul 2014 la nivelul de 790,7 lei.

Comparativ, **evoluția nivelului pensiei medii și a punctului de pensie** se prezintă grafic astfel:

Graficul nr.5

Creșterea nivelului pensiei medii s-a datorat și faptului că **ajutoarele pentru urmași**, acordate la decesul asiguraților și pensionarilor, au fost în sumă de 532,1 milioane lei în anul 2014, **cu 6,6% mai mari față de anul precedent**, datorită majorării ajutorului de deces de la 2.223 lei la 2.298 lei în cazul pensionarului și asiguratului, respectiv de la 1.112 lei la 1.149 lei în cazul unui membru de familie.

4. Analiza de ansamblu a situațiilor financiare ale Casei Naționale de Pensii Publice

Casa Națională de Pensii Publice are în subordine 41 case teritoriale de pensii, Casa de Pensii a Municipiului București și Institutul Național de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă (INEMRCM), care sunt servicii publice deconcentrate, investite cu personalitate juridică.

Conform datelor din contul de execuție centralizat întocmit de CNPP, **execuția bugetului asigurărilor sociale de stat** la data de **31.12.2014** cuprinde:

- ☒ veniturile și cheltuielile asigurărilor sociale de stat;
- ☒ veniturile și cheltuielile sistemului de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale.

Execuția bugetului asigurărilor sociale de stat la 31.12.2014, derulat prin CNPP, inclusiv cele trei case sectoriale (**Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul Român de Informații**) se prezintă după cum urmează:

Tabelul nr.4

-mil.lei-

Capitol	Denumire indicator	Buget 31.12.2014	Execuție 31.12.2014	Execuție/ Buget %
0	1	2	3	4=3/2
I	Venituri totale, din care:	52.386	52.319	99,87
I.1	Venituri ale sistemului public de pensii	52.071	51.992	99,85
I.2	Venituri ale sistemului de asigurare pentru accidente de munca si boli profesionale	315	327	103,81
II	Cheltuieli totale, din care:	52.174	52.092	99,84
II.1	Cheltuieli ale sistemului public de pensii inclusiv casele de pensii sectoriale	52.071	51.992	99,85
II.2	Cheltuieli ale sistemului de asigurare pentru accidente de munca si boli profesionale	103	100	97,09
III	Excedent/ Deficit, din care:	211	227	107,58
III.1	Excedent/ Deficit al sistemului public de pensii	-	0	-
III.2	Excedent al sistemului de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale	211	227	107,58

**Sursa: Situațiile financiare anuale centralizate ale CNPP*

În concluzie, în anul 2014, CNPP împreună cu casele sectoriale de pensii, a încheiat execuția bugetului asigurărilor sociale de stat cu un **excedent în sumă de 227 milioane lei**, provenind numai din excedentul sistemului de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale.

Subvenția primită de la bugetul de stat în anul 2014 a fost în sumă de **13.472 milioane lei**, ceea ce reprezintă **25,75% din totalul veniturilor încasate** aferente sistemului public de pensii.

Situația indicatorilor economico-financiari din conturile de execuție ale caselor de pensii sectoriale (MapN, MAI și SRI) se prezintă sintetic astfel:

Tabelul nr.5

-mil. lei-

Capitol	Denumire indicator	Buget 31.12.2014	Execuție 31.12.2014	Execuție/ Buget %
0	1	2	3	
I	Venituri ale bugetului asigurărilor sociale de stat:		-78	-
I.	Venituri curente		-78	-
B.	Contribuții de asigurări:		-78	-
	Contribuția asiguraților la fondul de pensii administrat privat	-	-78	-
II	Cheltuieli totale, din care:	4.737	4.728	99,81
II.1	Casa sectorială de pensii a MapN	2.448	2.444	99,84
II.2	Casa sectorială de pensii a SRI	358	357	99,72
II.3	Casa sectorială de pensii a MAI	1.931	1.927	99,79
II.3	Deficit al caselor sectoriale de pensii	4.737	4.806	101,46

Din datele prezentate în tabelul anterior, rezultă că, în anul 2014, cele trei case sectoriale de pensii au înregistrat un volum total de cheltuieli de 4.728 milioane lei, la care s-a adăugat suma de 78 milioane lei reprezentând contribuția asiguraților la fondul de pensii administrate privat, ceea ce a determinat un **deficit în sumă totală de 4.806 milioane lei**, care a fost preluat în totalitate în bugetul de asigurări sociale de stat, **fiind finanțat din subvenția primită de la bugetul de stat.**

Evoluția indicatorilor economico-financiari ai CNPP în perioada 2012-2014 se prezintă astfel:

Tabelul nr.6

-mil. lei-

	Denumirea indicatorului	Realizat 2012	Realizat 2013	Realizat 2014	Grad de realizare 2014/ 2013	Grad de realizare 2014/ 2012	% în anul 2014 pe categorii de venituri și cheltuieli
0	1	2	3	4	5=4/3*100	6=4/2*100	7=rd.I.1/rd.I... .*100
I.	TOTAL VENITURI	48.849	50.129	52.319	104,37	107,10	100,00
I.1	A.CONTRIBUȚIILE DE ASIGURĂRI	36.271	37.900	38.555	101,73	106,30	73,69
I.1.1	Contribuțiile angajatorilor	26.023	27.622	28.213	102,14	108,42	53,92
I.1.2	Contribuțiile asiguraților	10.248	10.278	10.343	100,63	100,93	19,77
I.2	B.VENITURI NEFISCALE	154	167	136	81,44	88,31	0,26
I.3	C.Subvenții de la bugetul de stat	13.148	12.254	13.472	109,94	102,46	25,75
I.4	D.Sume primite primite de la U.E/alți donatori plăților efectuate și prefinanțări	15	19	-1	-	-	-
I.5	E.Sume în curs de distribuire	-739	-211	157	-	-	0,3
II.	TOTAL CHELTUIELI	48.613	49.915	52.092	104,36	107,15	100,06
II.1	CHELTUIELI CURENTE, din care:	48.655	49.951	52.128	104,36	107,14	100,00
II.1.1	Cheltuieli de personal	148	155	174	112,26	117,57	0,33
II.1.2	Bunuri și servicii	384	384	381	99,22	99,22	0,73
II.1.3	Dobânzi	25	24	8	33,33	32,00	0,01
II.1.4	Transferuri între unități ale administrației publice	1	1	1	100,00	100,00	0,01
II.1.5	Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile postaderare	42	9	17	188,89	40,48	0,03
II.1.6	Asistență Socială	48.054	49.377	51.542	104,38	107,26	98,88
II.1.7	Cheltuieli de capital	1	1	5	500	500	0,01
II.2	Plăți efectuate în anii precedenți și recuperate în anul curent	-42	-36	-36	-	-	-0,06
III.	EXCEDENT/ DEFICIT	236	213	227	106,57	96,19	-
III.1	Excedent/Deficit sistemul public de pensii	0	-48	0	0,00	0	
III.2	Excedent/Deficit sistem accidente de muncă și boli profesionale	236	261	227	86,97	96,19	-

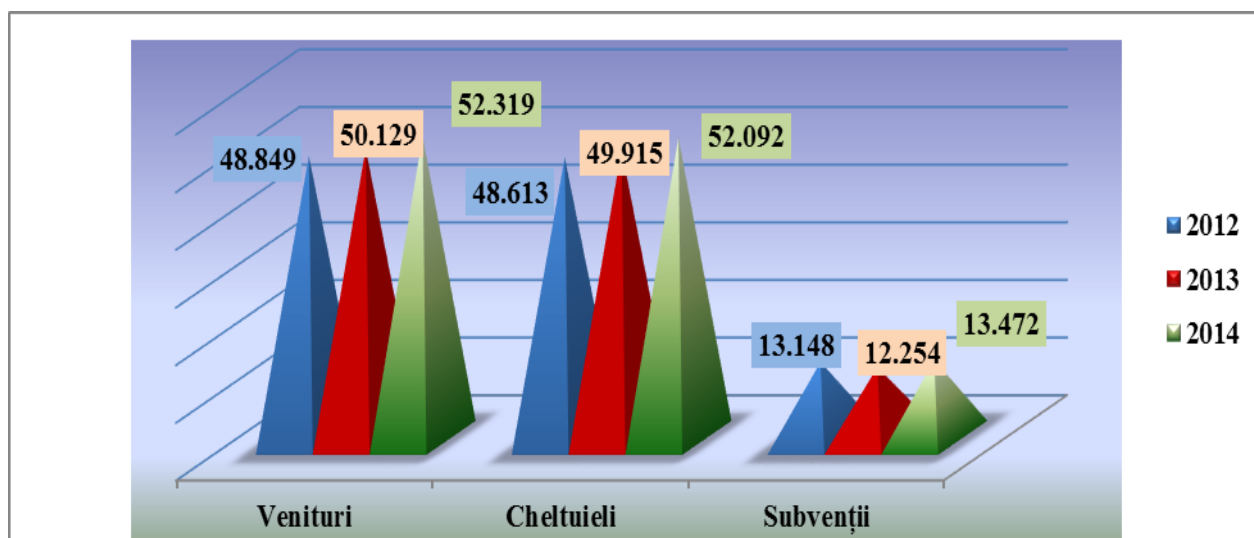
**Sursa: Situațiile financiare anuale centralizate ale CNPP*

Din informațiile prezentate anterior, rezultă că veniturile încasate de către entitate în anul 2014 au crescut cu 4,37% față de anul 2013 și cu 7,10% față de anul 2012. În aceeași perioadă și cheltuielile efectuate de către CNPP au cunoscut aproape același ritm de creștere cu veniturile, respectiv de 4,36% în anul 2014 față de anul 2013 și de 7,15% față de anul 2012.

În ceea ce privește subvenția acordată de la bugetul de stat pentru acoperirea deficitului sistemului public de pensii, situația este diferită în sensul că, deși a deținut în toată perioada analizată o pondere de circa 25%, în anul 2014 s-a încasat cea mai mare subvenție de la bugetul de stat, mai mult cu 10% față de anul 2013 și cu 2% mai mult față de anul 2012.

Grafic evoluția veniturilor, a cheltuielilor precum și a subvenției primite de la bugetul de stat, în perioada 2012-2014, în milioane lei, se prezintă astfel:

Graficul nr.6

Detaliat, execuția bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul auditat, 2014, derulat prin Casa Națională de Pensii Publice, se prezintă astfel:

1.Veniturile bugetului asigurărilor sociale de stat

O pondere importantă în **totalul veniturilor încasate în anul 2014**, o reprezintă **contribuțiile de asigurări (angajatori și asigurați)**, de circa 73,69%, care în anul 2014 au fost în sumă de 38.555 milioane lei și au înregistrat creșteri de la un an la altul, respectiv în anul 2014 față de anul 2013 (1,73%) și față de anul 2012 (6,30%).

Cotele de contribuții sociale obligatorii începând cu luna octombrie din anul 2014, au fost diminuate cu 5% numai la angajatori, iar contribuția individuală a angajaților de 10,5% a rămas aceeași pentru toate cele trei categorii de condiții de muncă (normale, deosebite, speciale).

Cotele aplicabile la finele anului 2014 sunt următoarele:

- pentru condiții normale de muncă: 26,3%;
- pentru condiții deosebite de muncă: 31,3%;
- pentru condiții speciale de muncă și pentru alte condiții de muncă: 36,3% .
- pentru contribuția de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale, diferențiată în funcție de clasa de risc, conform legii, datorată de angajator, cotele sunt cuprinse între 0,15%-0,85%.

1.1. Veniturile încasate sub formă de contribuții de asigurări sociale de stat datorate de angajatori au înregistrat o creștere cu 2,14% în anul 2014 comparativ cu anul 2013, în condițiile în care, începând cu data de 01.10.2014, cota datorată de angajatori pentru contribuția de asigurări sociale s-a diminuat cu 5%, potrivit **Legii nr. 123/2014 pentru modificarea Legii nr. 571/2003 privind Codul Fiscal**.

1.2. Contribuțiile asiguraților au înregistrat o **creștere nesemnificativă în anul 2014** doar cu 0,63% față de anul precedent, sub nivelul contribuțiilor datorate de angajatori, dar pe fondul creșterii contribuțiilor la fondul de pensii administrat privat (Pilonul II), care sunt incluse în cota de contribuție individuală de asigurări sociale și au fost de 4% în anul 2013 și de 4,5 % în anul 2014.

Contribuțiile la fondul de pensii administrat privat sunt virate de către Casa Națională de Pensii Publice, iar **sumele virate în perioada 2012-2014 au crescut de la un an la altul**, fiind de 2.501 milioane lei în anul 2012, de 3.095 milioane lei în anul 2013 și au ajuns la suma de 3.799 milioane lei în anul 2014.

Totodată, în perioada 2012-2014 contribuțiile la fondul de pensii administrate privat s-au virat de către CNPP la nivelul sumelor declarate de către angajatori și reținute de la angajați, fără ca la nivelul CNPP să existe o evidență a sumelor efectiv încasate din

contribuțiile asiguraților, în condițiile în care gradul de încasare a acestora a fost de circa 60%, în perioada 2012-2014. Aceasta, înseamnă că **anual, fondurile de pensii administrate privat au încasat și diferența de 40%, care efectiv nu a fost virată de către angajatori.**

Virarea contribuțiilor pentru fondurile de pensii se realizează de către instituția de evidență (CNPP) prin diminuarea conturilor de venituri ale bugetului asigurărilor sociale de stat, pe baza informațiilor cuprinse în listele nominale de viramente, întocmite separat, pentru fiecare fond de pensii.

Ca atare, virarea sumelor către fondurile de pensii administrate privat se efectuează de către CNPP la nivelul sumelor declarate de către angajatori/asigurați, din declarațiile nominale, indiferent dacă angajatorii (societăți comerciale, regii autonome, companii naționale, societăți naționale etc.), plătesc sau nu la termen aceste contribuții datorate.

Această procedura stabilită de Legea nr. 411/2004 *privind fondurile de pensii administrate privat* nu a avut în vedere corelarea între sumele virate de către instituția de evidență (CNPP) către fondurile de pensii administrate privat cu sumele efectiv plătite de către angajator drept contribuție individuală de asigurări sociale de stat, sume care sunt gestionate de unitățile ANAF.

Prin urmare, **CNPP a virat către fondurile de pensii administrate privat 100% din contribuțiile declarate de către angajatori și reținute de la angajați, în condițiile în care sumele efectiv încasate din aceste contribuții au fost mai mici, respectiv doar 60% , în perioada 2012-2014.** Astfel, s-a asigurat o finanțare a fondurilor de pensii administrate privat din resursele publice ale bugetului de asigurări sociale de stat, care este subvenționat de la bugetul de stat, dar fără o corelare a sumelor virate cu încasările efective de la angajatori a contribuțiilor reținute de la asigurați.

➡ De precizat că, aspecte similare s-au reținut și în anii precedenți pentru care au fost dispuse măsuri prin decizie, care au fost contestate în instanță de către CNPP, constituindu-se Dosarul nr. 3637/2/2012.

Până la pronunțarea instanței, CNPP a transmis către Curtea de Conturi stadiul privind modul de ducere la îndeplinire a măsurii dispuse prin decizie. Din răspunsul transmis de către CNPP s-a reținut că aceasta s-a adresat către Agenția Națională de Administrare Fiscală (adresa nr. 13462/26.02.2014) și a solicitat ca, în limita competențelor date de lege, să stabilească modalitățile de efectuare a viramentelor către fondurile de pensii administrate

privat pe baza sumelor efectiv încasate de la angajatori cu titlu de contribuții individuale de asigurări sociale.

Ulterior, în soluționarea litigiului în Dosarul nr. 3637/2/2012, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursul Casei Naționale de Pensii Publice și s-a pronunțat prin Decizia nr. 3581/02.10.2014, definitivă și irevocabilă. Din cuprinsul deciziei menționate cu privire la acest aspect rezultă că:

”Deși ANAF are atribuții de verificare/urmărire a plăților efectuate de angajatori, din cauza lipsei de colaborare dintre aceste instituții, nu se transmit operativ informații cu privire la sumele efectiv încasate de la contribuabili pentru a se asigura că vărsămintele către fondurile de pensii administrate privat se fac pe baza sumelor efectiv plătite.

Există astfel riscul virării către fondurile de pensii administrate privat a unor sume mai mari decât cele cuvenite. Chiar dacă ulterior se fac regularizări, la anumite intervale de timp aceste fonduri pot beneficia de sume necuvenite din bugetul asigurărilor sociale de stat”.

Verificarea măsurilor dispuse prin deciziile emise de către Curtea de Conturi a României se va efectua la finele anului 2015.

1.3. O altă pondere importantă din veniturile totale încasate la bugetul asigurărilor sociale de stat (circa 25%) o reprezintă **subvenția** de la bugetul de stat, în sumă de 13.472 milioane lei, care a înregistrat creșteri atât față de anul 2013, cât și față de anul 2012.

2. Cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat

Cheltuielile bugetului asigurărilor sociale de stat la 31.12.2014, comparativ cu anul 2013, sunt mai mari cu 2.177 milioane lei (4,4%), iar comparativ cu anul 2012 sunt mai mari cu 3.479 milioane lei (7,15%), datorită creșterii cheltuielilor cu „Asistența socială” care reprezintă 98,88% din totalul cheltuielilor, înregistrând creșteri similare cu cheltuielile totale în anul 2014 comparativ cu anul 2013 (4,38%) și cu anul 2012 (7,26%).

Creșterea a fost influențată, în principal, de:

☑ valoarea **punctului de pensie** care, în anul 2014, a crescut față de anul precedent (3,75%) și acordarea diferențelor rezultate din **aplicarea indicelui de corecție** pentru persoanele ale căror drepturi de pensie au fost stabilite în perioada 01.01.2011-22.01.2013, în conformitate cu Decizia Curții Constituționale nr.437/2013;

☑ sumele acordate sub forma **ajutoarelor pentru urmași**, la decesul asiguraților și pensionarilor, care au fost în sumă de 532,1 milioane lei în anul 2014, cu 6,6% mai mari față de anul precedent, datorită majorării ajutorului de deces de la 2.223 lei la 2.298 lei în cazul

pensionarului și asiguratului, respectiv de la 1.112 lei la 1.149 lei în cazul unui membru de familie.

2.1. Cheltuielile de personal au crescut în anul 2014 comparativ cu anul 2013 (12,26%) și față de anul 2012 (17,56%) ca urmare a achitării tranșelor aferente anilor 2014 și 2015 din sumele prevăzute prin hotărâri judecătorești definitive având ca obiect acordarea unor drepturi de natură salarială stabilite în favoarea personalului bugetar.

2.2. Cheltuielile pentru „Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile (FEN) postaderare au fost, în anul 2014, în sumă de 17 milioane de lei, cu 88,89% mai mari decât în anul precedent, ca urmare a implementării unor proiecte.

2.3. În plus față de subvenția de la bugetul de stat, pentru echilibrarea sistemului public de pensii care a fost în deficit, s-a apelat și la împrumuturi din disponibilitățile contului general al trezoreriei statului pentru acoperirea temporară a golurilor de casă ale bugetului asigurărilor sociale de stat care au generat **cheltuieli cu dobânzi**, categorie de cheltuieli care a scăzut în anul 2014 și a reprezentat o treime din cheltuielile din anii 2013 și 2012, doar pe fondul scăderii dobânzilor.

În perioada 2012-2014, evoluția deficitului bugetului de asigurări sociale de stat, a subvenției primite de la bugetul de stat, precum și a dobânzii plătite Trezoreriei Statului pentru împrumutul acordat în vederea acoperirii golurilor temporare de casă, se prezintă după cum urmează:

*Tabelul nr.7
-mil. lei-*

Anul	Deficit mediu anual	Deficit din anii precedenți	Valoarea medie a împrumutului	Dobânda calculată și platită	Subvenție primită în an	Excedent sistem accidente de muncă și boli profesionale	Excedent cumulat accidente de muncă și boli profesionale
0	1	2	3	4	5	6	7
2012	2.061	2.213	4.061	25	13.149	236	3.811
2013	2.214	2.213	3.883	24	12.254	261	4.072
2014	2.404	2.261	4.463	8	13.472	227	4.299
TOTAL	6.679	6.687	12.407	57	38.875	724	-
rd2+rd3+rd.4/3 ani	2.226	2.229	4.136	19	12.958	241	-

Sursa: Direcția Economică și Execuție Bugetară CNPP

Din tabelul de mai sus, rezultă că, în medie, în perioada analizată, deficitul anual a fost de 2.226 milioane lei, în timp ce deficitul din anii precedenți s-a situat aproape la același nivel, respectiv de 2.229 milioane lei.

În aceste condiții, CNPP a apelat la împrumuturi anuale în medie de 4.136 milioane lei pentru care a plătit dobânzi de 19 milioane lei/an. În toată această perioadă, pentru acoperirea deficitului sistemului public de pensii, s-au acordat subvenții de la bugetul de stat în medie de 12.958 milioane lei/an.

În același timp, așa cum rezultă și din informațiile cuprinse în *Tabelul nr. 7*, CNPP a înregistrat la sistemul de accidente de muncă și boli profesionale (ca parte componentă a bugetului asigurărilor sociale de stat), în medie, un excedent anual în sumă estimată de 241 milioane lei. Totodată, la finele anului 2014, CNPP a raportat un excedent cumulat în sumă de 4.299 milioane lei, din care au fost constituite depozite la trezorerie în sumă de 4.071 milioane lei, iar în perioada 2012-2014 s-au încasat dobânzi de la trezorerie în sumă totală de 163 milioane lei.

Rezultă că excedentul cumulat la fondul de accidente și boli profesionale ar fi acoperit circa 11% din totalul subvențiilor acordate în toată această perioadă și circa 30% din subvenția aferentă anului 2014.

Având în vedere cele prezentate anterior, precizăm că s-ar impune modificarea legislației existente prin posibilitatea utilizării excedentului la fondul de accidente și boli profesionale pentru acoperirea deficitului la sistemul public de pensii, care este subvenționat de la bugetul de stat.

De menționat că, în perioada analizată nivelul cheltuielilor suportate din fondul de accidente de muncă și boli profesionale a fost de circa 30%, un nivel destul de redus față de cel al veniturilor, existând astfel rezerve/surse care ar putea fi utilizate/valorificate, prin modalitățile menționate anterior.

5. Constatările, concluziile și recomandările Curții de Conturi a României urmare a misiunilor de audit financiar desfășurate în anul 2015

În conformitate cu Programul propriu de control/audit al Curții de Conturi pentru anul 2015, aprobat de Plenul Curții de Conturi a României, au fost efectuate de către Departamentul V și de către camerele de conturi teritoriale un număr de 22 misiuni de audit, la nivelul ordonatorului principal de credite CNPP și la 21 case teritoriale de pensii, ordonatori de credite din subordinea Casei Naționale de Pensii Publice.

Celelalte 21 case teritoriale de pensii și Institutul Național de Expertiză Medicală și Recuperare a Capacității de Muncă (INEMRCM), entități aflate în subordinea CNPP, care nu au fost cuprinse în programul de activitate în anul 2015 de către Camerele de Conturi teritoriale, au fost verificate de către echipa de audit din cadrul Departamentului V, care a efectuat misiunea de audit la nivelul Casei Naționale de Pensii Publice.

Conform datelor existente pe site-ul Ministerului Finanțelor Publice, cheltuielile totale ale **bugetului general consolidat** au fost în anul 2014 în sumă de **226.327 milioane lei**, iar pentru **sistemul public de pensii** s-au efectuat plăți în sumă totală de 52.092 milioane lei care reprezintă circa **23%** din acestea.

În suma totală a plăților privind bugetul asigurărilor sociale de stat în sumă de 52.092 milioane lei sunt cuprinse și plățile efectuate de către cele trei case sectoriale de pensii (Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul Român de Informații) care au fost în sumă de 4.728 milioane lei.

Rezultă că plățile derulate prin CNPP, în anul 2014, au fost în sumă de 47.364 milioane lei. Din acestea, **în anul 2015, au fost verificate de către Curtea de Conturi circa 66%, respectiv 31.239 milioane lei.**

În urma misiunilor de audit desfășurate atât la **Casa Națională de Pensii Publice**, cât și la **casele teritoriale de pensii**, au fost estimate erori/abateri de către auditorii publici externi ai Curții de Conturi, după cum urmează:

- venituri suplimentare în sumă de 2.810 mii lei;
- prejudicii în sumă de 22.098 mii lei;
- abateri financiar – contabile în sumă de 10.069.762 mii lei.

De menționat că, abaterile au fost identificate pe baza unor eșantioane stabilite de către echipele de audit, de unde au rezultat valori estimate ale abaterilor. Entitatea auditată are obligația legală să extindă verificările, să stabilească sumele certe pentru fiecare categorie de abateri și să dispună măsuri de remediere a acestora.

5.1. Principalele constatări identificate

A. Cu privire la calitatea gestiunii economico-financiare plățile efectuate cu încălcarea cadrului legal, unele dintre acestea generatoare de prejudicii, au constat, în principal, în următoarele:

1. Plăți nelegale efectuate în anul 2014 în sumă estimată de **757 mii lei**, reprezentând pensii anticipate, anticipate parțial, de invaliditate gradul I, II și III, încasate de beneficiarii de drepturi din sistemul public de pensii, care au realizat în același timp și venituri din salarii, venituri din drepturi de autor sau drepturi conexe și venituri din desfășurarea activității în

baza contractelor/convențiilor încheiate potrivit Codului Civil. Această constatare a rezultat în urma verificărilor efectuate de către echipa de audit de la nivel central la 21 case teritoriale de pensii.

➡ Abateri similare, în sumă de **8.818 mii lei** au fost identificate și de către camerele de conturi teritoriale la nivelul caselor teritoriale de pensii care au fost auditate în anul 2015.

De menționat că această categorie de abateri a fost identificată și în misiunile de audit din anii precedenți.

2. Plata nelegală a unor drepturi de pensii și diverse facilități acordate unora dintre beneficiari (transport pe calea ferată, abonamente telefonice), în sumă estimată de **3.370 mii lei**, ulterior datei decesului beneficiarilor, întrucât nu s-a încetat plata drepturilor de pensii începând cu luna următoare decesului, deși, pentru cea mai mare parte dintre acești beneficiari, casele teritoriale de pensii au plătit ajutoare de deces, în majoritatea cazurilor în aceeași lună cu data decesului. Această constatare a rezultat în urma verificărilor efectuate de către echipa de audit de la nivel central la 21 case teritoriale de pensii.

➡ Abateri similare, în sumă de **58 mii lei** au fost identificate și de către camerele de conturi teritoriale la nivelul caselor teritoriale de pensii care au fost auditate în anul 2015.

De menționat că această categorie de abateri a fost identificată și în misiunile de audit din anii precedenți.

3. Plata sumei de **735 mii lei**, reprezentând drepturi de personal acordate unor salariați care au fost menținuți în funcții publice de conducere la nivelul aparatului propriu al CNPP și la un număr de trei case teritoriale de pensii, ulterior îndeplinirii condițiilor legale de pensionare, iar unele din acestea au încasat în aceeași perioadă și drepturi de pensii din sistemul public de pensii.

În timpul misiunii de audit au fost emise de către președintele CNPP ordine de încetare a raporturilor de serviciu pentru unele persoane, iar pentru o persoană încetarea a avut loc anterior auditului.

4. Achitarea în mod voluntar a unor debite de pensii și cheltuieli de executare în contul executorilor judecătorești, în sumă de **365 mii lei**, înainte de pronunțarea sentințelor definitive și irevocabile în procesele de contestare la executarea silită.

5. Plăți nejustificate în sumă de **138 mii lei** reprezentând pensie de urmaș/soț supraviețuitor, în condițiile în care aceștia nu se încadrau în condițiile prevăzute de lege și

realizau venituri brute lunare mai mari de 35% din câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat.

De menționat că această categorie de abateri a fost identificată și în misiunile de audit din anii precedenți.

6. Plata nelegală a sumei totale de **99 mii lei**, reprezentând cheltuieli de executare silită, drepturi salariale pentru perioade în care beneficiarul a fost concediat și nu a lucrat efectiv, daune morale pentru care la nivelul entității nu au fost analizate cauzele și identificate persoanele responsabile de plata acestor sume.

De menționat că această categorie de abateri a fost identificată și în misiunile de audit din anii precedenți.

7. Necalcularea, nereținerea și nevirarea sumei de **81 mii lei**, conform prevederilor legale în vigoare, reprezentând contribuția lunară pentru asigurările de sănătate de 5,5% datorată de pensionari cu venituri peste 740 lei și impozitul pe venit de 16% datorat de pensionari cu venituri mai mari de 1.000 lei.

De menționat că această categorie de abateri a fost identificată și în misiunile de audit din anii precedenți.

8. Plăți nelegale în sumă de **49 mii lei**, reprezentând pensii pentru limită de vârstă încasate de beneficiarii de drepturi din sistemul public de pensii care au desfășurat și activități profesionale pe bază de contract individual de muncă, raport de serviciu sau în baza actului de numire în funcție, în instituții și alte entități de stat, cu depășirea nivelului câștigului salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat.

9. Nerecuperarea, în termenul legal, a sumelor reprezentând concedii medicale plătite salariaților, din perioada 2010-2012, care depășeau sumele contribuțiilor datorate de entitate, precum și scăderea din evidențe, fără documente justificative, a sumelor nerecuperate anterioare anului 2010.

10. Emiterea peste termenul legal de 45 de zile de la data înregistrării solicitării, a deciziilor privind admiterea, respingerea sau revizuirea cererilor de pensionare.

De menționat că această categorie de abateri a fost identificată și în misiunile de audit din anii precedenți.

B. Referitor la modul de stabilire, evidențiere și urmărire a încasării veniturilor bugetului general consolidat, în cuantumul și la termenele prevăzute de lege, precum și identificarea cauzelor care au determinat nerealizarea acestora, s-au identificat abateri după cum urmează:

1. Nerespectarea prevederilor legale privind evidențierea și urmărirea încasării veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat (drepturi constatate), în sumă totală de 14.929.293 mii lei, provenind din contribuții de asigurări sociale, precum și **diminuarea acestora cu suma totală de 9.791.255 mii lei**, de către două case teritoriale de pensii care au stornat această sumă fără documente justificative, numai în baza unor simple adrese primite de la autoritățile fiscale.

În baza comunicărilor lunare transmise de către unitățile teritoriale ale Agenției Naționale de Administrare Fiscală caselor teritoriale de pensii, acestea înregistrează în evidența contabilă sumele privind creanțele, conform clasificății bugetare funcționale, la nivel de capitole și subcapitole de venituri.

Detaliat, situația se prezintă astfel:

a) Datele furnizate de către ANAF nu sunt corelate cu cele raportate de CNPP referitoare la veniturile de încasat întrucât:

- nu s-au dispus măsurile legale pentru evidențierea creanțelor în funcție de vechime, pentru a se cunoaște situația reală a acestora, respectiv dacă mai sunt sau nu în termenul de prescripție;

- nu a existat colaborare cu unitățile din subordinea ANAF în vederea urmăririi atragerii veniturilor la buget și pentru asigurarea unei evidențe corespunzătoare.

CNPP raportează, prin contul de execuție centralizat, creanțe duble față de cele care se află în evidența autorităților fiscale, întrucât din datele furnizate Curții de Conturi de către ANAF cu privire la drepturile constatate de încasat la 31.12.2014, rezultă că totalul acestor drepturi era doar de 7.132.990 mii lei, existând **o diferență în sumă de 7.796.303 mii lei** față de suma de 14.929.293 mii lei, raportată în contul de execuție centralizat întocmit la data de 31.12.2014 la nivelul CNPP.

De asemenea, s-a reținut că, în baza comunicărilor primite de la autoritățile fiscale, unele case județene de pensii au stornat sume în valoare totală de 186.818 mii lei, reprezentând drepturi constatate în anul curent, fără să cunoască în analitic ce reprezintă aceste sume stornate.

b) La finele anului 2014, drepturile constatate de încasat au scăzut față de finele anului 2013 cu suma totală de 4.721.392 mii lei, la două case teritoriale de pensii, după cum urmează:

O casă teritorială de pensii a scăzut din evidența financiar contabilă suma totală de 9.222.666 mii lei (4.744.745 mii lei în anul 2014 și în anul 2012 suma de 4.477.921 mii lei), reprezentând venituri neîncasate, fără ca entitatea să dețină documente justificative privind componența analitică a acestei sume, din care să rezulte căror persoane juridice sau fizice le aparțin și dacă se mai află sau nu în termenul de prescripție, având la bază numai simple adrese primite de la ANAF.

O altă casă județeană de pensii a procedat în mod similar, întrucât a stornat din evidența financiar - contabilă venituri din contribuții în sumă de 568.589 mii lei, reprezentând venituri neîncasate, fără să dețină informații în analitic cu privire la suma stornată, efectuând aceste operațiuni numai în baza situației drepturilor constatate de încasat transmisă de către unitatea teritorială ANAF. De asemenea, drepturile constatate de încasat la 31.12.2014 raportate de către entitate în contul de execuție sunt mai mici decât cele din evidența autorităților fiscale și cuprind sume prescrise (cea mai mare parte dintre sumele prescrise provin din perioada anterioară anului 2010).

Ambele case teritoriale de pensii au stornat din drepturile constatate de încasat cu titlu de contribuții, contrar cadrului legal, care prevede anularea obligațiilor fiscale numai în condițiile prevăzute de art.178 din O.G.nr.92/2003 privind Codul de procedură fiscală, iar cele două entități subordonate CNPP erau obligate să obțină de la autoritățile fiscale documente justificative în acest sens, care să justifice realitatea operațiunilor de scădere.

➡ Abateri similare au fost identificate și de către camerele de conturi teritoriale la nivelul caselor județene de pensii care au fost auditate în anul 2015.

➡ De asemenea, aspecte similare s-au reținut și în anii precedenți pentru care au fost dispuse măsuri prin decizie, care au fost contestate în instanță de către CNPP, constituindu-se Dosarul nr. 3637/2/2012.

Până la pronunțarea instanței, Curtea de Conturi a verificat modul de ducere la îndeplinire a măsurii, la începutul anului 2014, rezultând următoarele:

Reprezentanții CNPP au inițiat și participat la mai multe întâlniri și discuții, împreună cu reprezentanții ANAF, în vederea redactării unui ordin comun CNPP - ANAF. Întâlnirile între cele două entități s-au concretizat în elaborarea unui proiect de ordin comun prin care s-au asumat operațiuni de verificare și corelare a datelor din evidența analitică pe plătitori a Agenției Naționale de Administrare Fiscală, cu datele raportate prin bilanț și contul de

execuție bugetară de către Casa Națională de Pensii Publice, referitoare la sumele reprezentând contribuția de asigurări sociale colectată de ANAF de la persoane juridice și fizice, conform prevederilor O.G. nr. 86/2003. Prin acest act normativ s-a prevăzut că, începând cu anul 2004 activitatea privind declararea, constatarea, controlul, colectarea și soluționarea contestațiilor pentru contribuția de asigurări sociale se va realiza de către Ministerul Finanțelor Publice și unitățile sale subordonate, care au și calitatea de creditor bugetar.

ANAF a solicitat (adresa nr.806.422/27.09.2013) revizuirea obiectivelor asumate și identificarea unor soluții pentru corelarea datelor și a soldurilor gestionate de cele două instituții, întrucât instituția se află într-un amplu proces de reorganizare.

Prin aceeași adresă, ANAF subliniază faptul că, pentru perioada 01.01.2004 - 31.12.2005, posibilitățile reale de punctaj și respectiv de corelare a datelor, sunt foarte reduse.

Ulterior verificării măsurilor din decizie, în soluționarea litigiului în Dosarul nr. 3637/2/2012, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursul Casei Naționale de Pensii Publice și s-a pronunțat prin Decizia nr.3581/02.10.2014, definitivă și irevocabilă. Din cuprinsul deciziei menționate cu privire la acest aspect rezultă că: *"...în calitate de ordonator principal de credite, atribuție delegată de Ministrul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, Președintele Casei Naționale de Pensii Publice întocmește contul de execuție a bugetului asigurărilor sociale de stat, precum și situațiile financiare trimestriale și anuale. (...) reclamanta avea și are obligația de a organiza evidența acestor drepturi de încasat pe surse de proveniență, pentru a asigura informații cu privire la încasarea veniturilor și a permite analizarea cauzelor care au determinat neîncasarea sumelor la termen, astfel încât datele raportate prin contul de execuție și prin bilanțul contabil, să reflecte realitatea patrimonială"*.

Verificarea măsurilor dispuse prin deciziile emise de către Curtea de Conturi a României se va efectua la finele anului 2015.

2. Nerealizarea unor venituri la bugetul asigurărilor sociale de stat în sumă estimată de 209.149 mii lei, pentru perioada de competență a CNPP (2010 - 30.06.2012), urmare coordonării necorespunzătoare a caselor teritoriale de pensii în ceea ce privește încheierea de declarații de asigurare de către persoanele care erau obligate să se asigure, întrucât au realizat venituri din activități independente.

În mod eronat, CNPP a transmis caselor teritoriale de pensii faptul că începând cu 01.07.2014 competența pentru veniturile aferente perioadelor fiscale anterioare datei de 1

ianuarie 2012, precum și perioadei 1 ianuarie -30 iunie 2012 revine organelor fiscale din subordinea ANAF.

De fapt, CNPP trebuia să notifice persoanele fizice care au realizat anterior datei de 1 iulie 2012 venituri din activități independente și, conform prevederilor legale, să predea autorităților fiscale declarațiile încheiate pentru urmărire și încasare. Trebuie precizat că termenul de predare al acestor declarații a fost prorogat în repetate rânduri până la data de 30.06.2014.

Efectul acestei coordonări defectuoase a caselor teritoriale de pensii a constatat în fapt că sume importante nu au fost încasate la bugetul asigurărilor sociale de stat, iar dreptul de a solicita încasarea acestora se prescrie și din cauza inacțiunii persoanelor cu atribuții în domeniu, astfel:

- în perioada 2010-2011 dintr-un număr de 44.497 persoane potențial eligibile au fost încheiate numai 9.662 (22%) declarații individuale de asigurare și a rămas o diferență de 34.835 (78%) persoane care nu s-au prezentat în vederea încheierii asigurării;

- pentru perioada ianuarie-iunie 2012 dintr-un număr de 26.328 persoane potențial eligibile au fost încheiate numai 2.960 (11%) declarații individuale de asigurare, diferența de 23.368 (89%) fiind persoane care nu s-au prezentat în vederea încheierii asigurării.

Astfel, pentru perioada 2010-iunie 2012, **au fost asigurate în sistemul public de pensii doar un număr total de 12.622 persoane** care îndeplineau condițiile asigurării obligatorii potrivit art.6 alin.(1) pct.IV din Legea 263/2010, respectiv **doar 18%** dintr-un total de 70.825 persoane.

Aceasta a determinat ca la nivelul CNPP să nu se realizeze în termenul legal de prescripție venituri ale bugetului asigurărilor sociale de stat în valoare estimată de 209.149 mii lei, în condițiile în care, termenul legal de predare a acestor declarații de către CNPP către autoritățile fiscale a fost prorogat până la 30.06 2014.

➡ Abateri similare au fost identificate și de către camerele de conturi teritoriale la nivelul caselor județene de pensii care au fost auditate în anul 2015.

De menționat că această categorie de abateri a fost identificată și urmare misiunilor de audit din anii precedenți.

3. Nedecларarea și nevirarea la bugetul statului a sumei de **8.974 mii lei**, aferentă anilor 2012 și 2013, reprezentând dividende încasate de către CNPP în calitate de acționar unic la Societatea de Tratament Balnear și Recuperare a Capacității de Muncă „T.B.R.C.M.” S.A. (SC TBRCM SA).

În timpul misiunii de audit, entitatea a încasat suma de 82 mii lei reprezentând diferențe din dividende, pe care le-a virat la bugetul de stat și le-a declarat la organul fiscal.

4. Neîncasarea unor creanțe la bugetul asigurărilor sociale de stat în sumă estimată de **119 mii lei**, la 31.12.2014, urmare necoordonării a două case județene de pensii pentru parcurgerea etapelor privind executarea silită a debitorilor din pensii.

➡ Abateri similare, în sumă de **5.074 mii lei** au fost identificate și de către camerele de conturi teritoriale la nivelul caselor județene de pensii cuprinse în audit în anul 2015.

De menționat că această categorie de abateri a fost identificată și urmare misiunilor de audit din anii precedenți.

5. Prescrierea dreptului de a cere executare silită, a unor debite în sumă de **93 mii lei**, pentru care entitatea nu a întreprins vreuna din măsurile legale în acest sens.

C. Cu privire la exactitatea și realitatea datelor reflectate în situațiile financiare s-au identificat abateri care se concretizează, în principal, în:

1. Raportarea în situațiile financiare anuale a sumei estimate de **5.970 mii lei**, reprezentând ajutoare de deces care au fost scăzute, fără documente justificative, din sumele datorate de către angajatori (societăți etc.) sub formă de contribuții de asigurări sociale de stat.

Lunar, angajatorii au obligația de a depune declarații la autoritățile fiscale privind contribuțiile datorate bugetului asigurărilor sociale de stat cu sumele pe care aceștia trebuie să le plătească. Cadrul legal permite ca angajatorii care plătesc ajutoare de deces să le poată scădea din obligațiile de plată lunare către bugetul asigurărilor sociale de stat. Această operațiune se realizează prin înscrierea sumelor reprezentând ajutor de deces în declarațiile fiscale ale angajatorului, fără ca acesta să depună și documente justificative în acest sens, la autoritățile fiscale sau la casele teritoriale de pensii. Casele teritoriale de pensii înregistrează în evidența financiar-contabilă sumele înscrise în declarațiile fiscale ale angajatorilor și le scad din veniturile de încasat la bugetul asigurărilor sociale de stat, fără a avea la bază documente justificative și componența nominală a acestor sume.

2. Neverificarea realității serviciilor prestate de către furnizorul de transport cu metroul în sumă de **1.785 mii lei**, reprezentând facilități sub forma călătoriilor efectuate de către anumite categorii de beneficiari care, potrivit cadrului legal, au dreptul la aceste facilități.

Lunar, CNPP efectuează plata către furnizorul de transport cu metroul având la bază doar numărul total al călătoriilor efectuate de către beneficiari fără o detaliere și a persoanelor care au efectuat călătoriile.

De menționat că această categorie de abateri a fost identificată și urmare acțiunilor din anii precedenți.

3. CNPP a plătit eronat din bugetul de stat unele drepturi de pensii, precum și unele drepturi acordate în baza sentințelor civile rămase definitive și irevocabile, în sumă totală de **759 mii lei**, deși baza legală prevedea suportarea acestor plăți din bugetul asigurărilor sociale de stat.

De menționat că această categorie de abateri a fost identificată și urmare acțiunilor din anii precedenți.

4. Neluarea măsurilor necesare în vederea analizării tuturor debitelor în sumă de **579 mii lei** existente în evidența contabilă la data de 01.10.2014, și, dacă este cazul, a scutirii acestora de la plată în condițiile Legii nr.125/2014 *privind scutirea la plată a unor debite provenite din pensii*, astfel încât la 31.12.2014 bilanțul contabil să reflecte realitatea sumelor de recuperat.

5. Menținerea nejustificată în conturile de datorii a contribuțiilor de asigurări sociale achitate în avans de persoanele asigurate pe bază de contract de asigurare, în sumă totală de **388 mii lei**, în loc ca acestea să fie înregistrate în conturile corespunzătoare de venituri, aspect ce a avut drept consecință denaturarea datelor reflectate prin situațiile financiare anuale întocmite la 31.12.2014 și prezentarea unor datorii curente nereale.

6. Nu s-au luat măsurile legale în vederea clarificării sumelor ce se mențin nejustificat în contul „Debitori”, astfel că, la sfârșitul anului 2014 s-au menținut nejustificat debite în valoare estimată de **329 mii lei**, provenind din sume de recuperat urmare dispozițiilor instanțelor de judecată, sume care nu au la bază decizii de recuperare și sume nerecuperate întrucât beneficiarii sunt decedați.

7. Raportarea eronată a unor venituri, în sumă de **64 mii lei**, aferente unor contracte de asigurare încheiate de către diverse persoane, facultativ, care trebuiau de fapt reziliate ca urmare a nerespectării termenelor de plată. Rezilierea contractelor în cazul neplății

contribuției stabilite prin contract nu s-a făcut după expirarea perioadei de 3 luni de la termenul de scadență pentru efectuarea plății, așa cum prevăd reglementările legale.

8. Neregularizarea cu bugetele publice a sumelor reprezentând debite din impozitul lunar datorat pe venitul din pensie virat necuvenit, de recuperat de la bugetul de stat și a contribuției de asigurări sociale de sănătate aferentă veniturilor din pensii, virată eronat și nerecuperată .

D. Cu privire la organizarea, implementarea și menținerea sistemelor de management și control intern, s-au identificat următoarele:

1. Neorganizarea corespunzătoare a sistemului de controlul intern astfel încât să determine asigurarea legalității, regularității, eficacității și eficienței în utilizarea fondurilor publice avute la dispoziție și în administrarea patrimoniului public.

2. Neluarea măsurilor care să asigure cadrul funcțional pentru desfășurarea activității de audit public intern.

5.2. Punctul de vedere al conducerii entității auditate

Conducerea CNPP a manifestat puncte divergente față de unele dintre abaterile prezentate anterior și precizează, în principal, următoarele:

▪ Cu privire la punctul A.2. referitor la unele drepturi de pensii acordate ulterior datei decesului beneficiarilor, CNPP solicită *”reformularea de „plată nelegală”, întrucât numai după verificarea tuturor cazurilor reținute de auditori, se poate stabili dacă este vorba sau nu de o plată nelegală.*

Până la verificare, discutăm de ordonanțarea la plată a unei sume după data decesului, sumă ce poate fi ulterior: returnată de poștă în baza convenției încheiate (în măsura în care plătesc, răspunderea este a CN Poșta Română, iar sumele se recuperează conform convenției) sau reținută de la plată de către casele de pensii premergător operațiunii de încetare a plății.

Astfel, trebuie făcută o distincție între sumele care ar putea fi plătite în mod nelegal și cele returnate/reținute de la plată”.

Curtea de Conturi nu poate reține cele invocate de CNPP, deoarece valoarea estimată a abaterii a fost determinată în baza eșantioanelor extrase din bazele de date proprii ale CNPP

care cuprindeau plățile efectuate de entitate. Abaterea a fost confirmată chiar de către directorul Direcției documente de plată prin identificarea de către acesta, în timpul auditului, a unor persoane decedate care încă mai figurează cu drepturi în plată la nivelul lunii mai 2015, deși decesul acestora a survenit anterior acestei date, iar conform prevederilor legale în vigoare plata drepturilor trebuia să înceteze începând cu luna următoare.

▪ Cu privire la punctul A.3. referitor la persoanele menținute în funcție după îndeplinirea condițiilor de pensionare, *entitatea apreciază că nu există un prejudiciu în cazul în care salariații au prestat muncă în perioada ulterioară datei îndeplinirii condițiilor de pensionare și că Legea nr. 188/1999 nu prevede o sancțiune pentru menținerea în funcție a persoanelor după data îndeplinirii condițiilor de pensionare.*

Curtea de Conturi nu poate reține cele invocate de CNPP, deoarece la îndeplinirea condițiilor de pensionare raporturile de serviciu trebuiau încetate, conform legii, lucru care s-a realizat în luna martie 2015, în loc de luna martie 2010, aprilie 2011, aprilie sau iunie 2014.

▪ În legătură cu punctul A.6. referitor la drepturile salariale acordate pentru perioade în care beneficiarul a fost concediat și nu a lucrat efectiv, CNPP consideră că *”Au fost depuse contestații la executare în toate situațiile în care instituția noastră a fost executată silit. În situația executării silit realizate de creditor, solicităm eliminarea din cadrul constatării a reținerii referitoare la recuperarea salariilor și recalcularea sumelor ce sunt lăsate în vederea recuperării acestora, având în vedere prevederile Legii nr. 124/2014”.*

Cele invocate de entitate nu pot fi reținute de către Curtea de Conturi deoarece, acest aspect trebuie analizat din punct de vedere al aplicării Legii nr.124/2014.

▪ Cu privire la punctul B.1. referitor la gestionarea veniturilor bugetului asigurărilor sociale de stat, *CNPP precizează că întocmește proiectul legii bugetului asigurărilor sociale de stat numai pe partea de cheltuieli (nefiindu-ne solicitată după anul 2004 fundamentarea pe partea de venituri), iar ulterior îl înaintează Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, iar acesta Ministerului Finanțelor Publice.*

Nu pot fi luate în considerare de către Curtea de Conturi argumentele entității întrucât, prin Legea nr.263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice s-au stabilit atribuții CNPP în sensul furnizării datelor necesare pentru fundamentarea și elaborarea bugetului asigurărilor sociale de stat.

▪ În legătură cu punctul B.2. referitor la atragerea în sistem a persoanelor obligate să se asigure CNPP consideră că a făcut toate demersurile posibile pentru a asigura atragerea în sistem a persoanelor obligate să se asigure, astfel:

- a colaborat cu ANAF pentru identificarea persoanelor care realizează venituri și pe baza informațiilor primite a verificat dacă fiecare persoană a transmis notificări în vederea asigurării;

- a încheiat declarații de asigurare cu acele persoane care erau obligate să se asigure conform legii și care s-au prezentat la casele județene de pensii.

De asemenea, face mențiunea expresă că pentru perioada de până la 30 iunie 2012 casele de pensii mai au competența doar în transmiterea corecțiilor, nu și în stabilirea diferențelor de contribuții de asigurări sociale.

Cele invocate de entitate nu pot fi reținute de către Curtea de Conturi deoarece pentru perioada anterioară datei de 01.07.2012, competența pentru încheierea declarațiilor revine CNPP, aspect confirmat de către ANAF care a restituit datele transmise de către entitate întrucât priveau perioada în care competența de încheiere a declarațiilor revenea caselor teritoriale de pensii și nu ANAF.

▪ Cu privire la punctul B.3. referitor la nedeclararea și nevirarea la bugetul statului a dividendelor încasate de către CNPP, entitatea solicită *"eliminarea din cadrul constatării a accesoriilor estimate pentru nevirarea la bugetul de stat la termenele prevăzute de legislația în vigoare a dividendelor încasate de la TBRCM"*.

Curtea de Conturi consideră că aceste dividende trebuiau declarate și virate la bugetul de stat, conform prevederilor legale în vigoare, fapt ce conduce și la calcularea de accesorii aferente sumelor nevirate.

▪ Cu privire la punctul B.4. referitor la necoordonarea unor case teritoriale de pensii pentru executarea silită a debitorilor, CNPP menționează că există o *procedură de executare silită, dar nu deține logistica, spațiu necesar, sume cu destinația de evaluare a bunurilor sau de organizare a licitațiilor și nici pârghiile legale pentru realizarea efectivă a executării silită*. CNPP precizează în același timp că va propune ANAF preluarea acestor dosare de executare silită.

Auditul apreciază că argumentele prezentate nu pot fi reținute întrucât, CNPP are calitatea de ordonator principal de credite al bugetului asigurărilor sociale de stat și trebuie să coordoneze unitățile din subordine pentru încasarea debitelor care constituie venituri ale bugetului asigurărilor sociale de stat.

5.3. Recomandările formulate pentru eliminarea deficiențelor prezentate anterior sunt, în principal, următoarele:

➤ Identificarea beneficiarilor de pensii anticipate și pensii de invaliditate, care au realizat concomitent și venituri peste limita legală, a beneficiarilor cărora li s-au achitat drepturi și facilități ulterior decesului, stabilirea întinderii prejudiciului, recuperarea acestuia, evidențierea în contabilitate, virarea sumelor recuperate la buget și efectuarea regularizărilor cu bugetul general consolidat, precum și extinderea verificărilor în vederea identificării situațiilor similare.

➤ Constituirea unei baze de date la nivel național cu ajutoarele de deces plătite de casele teritoriale de pensii, cu informațiile necesare încetării plăților de drepturi de pensii și facilități, începând cu luna următoare decesului beneficiarului.

➤ Intrarea în legalitate și extinderea verificărilor pentru identificarea persoanelor menținute în funcții publice de conducere, întrucât nu li s-au încetat raporturile de serviciu la îndeplinirea condițiilor cumulative de vârstă standard de pensionare și stagiul minim de cotizare.

➤ Recuperarea plăților nelegale, cu titlu de daune morale, cheltuieli de executare silită, drepturi salariale fără muncă prestată, precum și urmare reîncadrării unui salariat în altă funcție decât cea dispusă de către instanță, virarea la buget a sumelor recuperate.

➤ Reflectarea drepturilor constatate de încasat provenite din contribuții pe structură și vechime, pentru a asigura corespondența dintre evidența sintetică și cea analitică prevăzute de legislația în vigoare și pentru încasarea acestora la bugetul asigurărilor sociale de stat, în termenul legal de prescripție pentru creanțe fiscale.

Identificarea, împreună cu Agenția Națională de Administrare Fiscală, a unor măsuri concrete de recuperare a acestor creanțe la bugetul asigurărilor sociale de stat.

Analiza corectitudinii stornării drepturilor constatate de încasat efectuate de către cele două case teritoriale de pensii fără documente justificative, și care, la data stornării, erau prescrise fără a se stabili persoanele responsabile de prescrierea acestora.

➤ Cuprinderea în sistemul public de pensii a tuturor persoanelor identificate și care erau obligate să se asigure, în vederea atragerii de venituri la bugetul asigurărilor sociale de stat.

➤ Declararea și virarea dividendelor încasate de către CNPP și care sunt datorate bugetului de stat, în conformitate cu legislația în domeniu, pentru fiecare perioadă fiscală la

care se referă această obligație, inclusiv accesoriile aferente.

➤ Coordonarea de către ordonatorul principal de credite a modului de realizare a tuturor etapelor de executare silită, privind debitorii, de către casele teritoriale de pensii, pentru a asigura încasarea debitelor la bugetul asigurărilor sociale de stat, precum și extinderea verificărilor.

➤ Colaborarea cu autoritățile fiscale pentru obținerea de documente justificative și identificarea nominală a persoanelor pentru care angajatorii au dedus ajutoarele de deces din contribuția de asigurări sociale de plată lunară, pentru reflectarea realității prin situațiile financiare încheiate la finele exercițiului financiar.

➤ Verificarea realității serviciilor prestate de către furnizorul de transport cu metroul pe baza elementelor care să permită identificarea beneficiarilor acestor servicii, și să conducă la asigurarea că beneficiarii serviciilor sunt cei îndreptățiți, iar serviciile facturate corespund realității, pentru evitarea plăților nelegale.

➤ Analizarea și extinderea verificărilor la toate categoriile de drepturi plătite de la bugetul de stat, precum și corelarea plăților pentru aceste drepturi cu bazele legale aplicabile, în vederea identificării sursei corecte de finanțare a acestora și evitării plăților de drepturi din bugetul de stat fără bază legală.

5.4. Alte aspecte referitoare la scutirea de la plata a unor debite provenite din pensii

În anul 2014 a fost adoptată de către Parlament *Legea nr.125/2014 privind scutirea de la plată a unor debite provenite din pensii*.

Actul normativ a fost adoptat urmare a faptului că, în practică, debitele stabilite în sarcina persoanelor provin din mai multe cauze, cum ar fi:

- nerespectarea de către pensionar a prevederilor legale privind cumulul pensiei cu veniturile salariale;
- declararea de către pensionar a unor date neconforme realității care au avut drept urmare stabilirea eronată a pensiei;
- depunerea de către pensionar, la dosarul de pensie, a unor documente eliberate fără respectarea legislației;
- stabilirea eronată a pensiei ca urmare a unor erori de procesare a dosarului de pensionare.

Unele din aceste debite au fost identificate în anii precedenți și de către Curtea de Conturi a României.

Obiectul legii îl reprezintă debitele constituite sau care urmează a fi constituite în sarcina pensionarilor aflați în evidența sistemului public de pensii la data de 01 octombrie 2014, reprezentând sume încasate necuvenit cu titlu de pensie, indemnizație socială pentru pensionari și indemnizație pentru însoțitor, debite care nu se recuperează.

Pentru scutirea debitelor din sistemul unitar de pensii publice, pensionarii trebuie să depună cereri la nivelul caselor teritoriale de pensii, care sunt analizate și în urma analizei acestora se stabilește dacă pensionarul îndeplinește sau nu condiția de scutire a debitelor. Scutirea nu se aplică pentru debitele care au drept cauză culpa debitorului, cum ar fi folosirea de către acesta a unor documente eliberate cu nerespectarea legii, declararea de către acesta a unor date neconforme realității, care au avut drept urmare stabilirea eronată a pensiei, nerespectarea obligațiilor care revin, potrivit legii, pensionarilor, inclusiv cele referitoare la cumulul pensiei cu venituri salariale, asimilate salariilor sau, după caz, cu venituri din activități independente.

Tot prin același act normativ s-a mai prevăzut și faptul că sumele cu titlu de pensie, recuperate de la pensionari începând cu data de 1 ianuarie 2011 și până la 01 octombrie 2014 se restituie eşalonat, pe o perioadă de 5 ani calendaristici, începând de la data de 1 ianuarie 2015, prin plăți anuale egale.

Restituirea sumelor se face tot pe bază de cerere adresată de către titularul dreptului de pensie, aflat în evidența sistemului public de pensii la data de 1 octombrie 2014.

Echipa de audit de la nivelul CNPP, la data auditului, a constatat următoarele aspecte **referitoare la scutirea de la plată a unor debite provenite din pensii**, conform *Legii nr. 125/2014 privind scutirea de la plată a unor debite provenite din pensii*:

- au fost depuse un număr de 4.716 cereri, din care au fost respinse un număr de 1.092 cereri;
- au fost acceptate un număr de 3.624 cereri cu o valoare totală de 14.925 mii lei.

Din totalul cererilor acceptate, la nivelul CNPP, potrivit aceluiași act normativ, au fost raportate debite care **au fost scutite la plată în sumă de 6.737 mii lei**, fiind precizate următoarele motivații:

- coduri numerice personale eronate, prelucrare incorectă a gradului de invaliditate, întârzieri în emiterea deciziei de trecere la pensia pentru limită de vârstă, acordare eronată a majorării punctajului pentru grupele superioare de muncă;
- venit eronat, evaluare eronată, acordare indemnizație socială eronată, punctaj mediu eronat, schimbare grad de invaliditate, grupă de muncă preluată eronat;

- pensii recalculate potrivit prevederilor Legii nr. 119/2010 privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, precum și pensii de serviciu;

- stabilirea unor drepturi de pensie diferite de cele cuvenite conform legii datorită prelucrării incorecte în sistemul informatic a elementelor din dosarul de pensie de tipul: punctaj mediu anual, stagiul complet de cotizare, condiții de muncă, etc.

Au rămas de plată, în perioada 2015-2019, potrivit actului normativ menționat anterior, debite în sumă totală de **8.188 mii lei** care se compun din:

- ✓ pensii din bugetul asigurărilor sociale de stat, în sumă de 5.894 mii lei;
- ✓ pensii de la bugetul de stat, în sumă de 1.917 mii lei.
- ✓ indemnizație socială, în sumă de 267 mii lei;
- ✓ indemnizație pentru însoțitor, în sumă de 110 mii lei.

6. Rezultatele activității de verificare a modului de ducere la îndeplinire a măsurilor dispuse prin deciziile emise pentru anii anteriori

Constatările, concluziile și recomandările rezultate în urma misiunilor de audit financiar din anii anteriori s-au concretizat în emiterea de decizii de către conducerea Curții de Conturi a României în vederea remedierii deficiențelor constatate.

La finalizarea misiunii de audit financiar de la nivelul CNPP, echipa de audit de la nivel central a verificat și modul de ducere la îndeplinire a măsurilor dispuse de către Curtea de Conturi prin trei decizii emise în anii anteriori și pentru care CNPP a implementat parțial măsurile dispuse.

Cu ocazia acestei verificări a modului de ducere la îndeplinire a măsurilor dispuse prin decizii, s-a constatat **un grad mediu de 66% de implementare** de către CNPP a măsurilor Curții de Conturi, compus din:

- pentru decizia din anul 2012 acesta este de 71% (10 măsuri implementate/14 măsuri dispuse prin Decizie);
- pentru decizia din anul 2013 acesta este de 50% (6 măsuri implementate/12 măsuri dispuse prin Decizie);
- pentru decizia din anul 2014 acesta este de 71% (15 măsuri implementate/21 măsuri dispuse prin Decizie).

Pentru cele trei decizii verificate de către Curtea de Conturi, au fost estimate prejudicii în sumă de 8.511 mii lei în actele de audit, în perioada 2012-2014. Potrivit

cadrului legal, entitatea a stabilit prejudicii în sumă de 8.345 mii lei, iar până la data finalizării misiunii de audit din anul 2015 s-a recuperat suma totală de 4.254 mii lei, reprezentând circa 50% din suma stabilită de entitate.

Impactul pe care le-au avut măsurile dispuse prin decizii asupra activității CNPP se concretizează în:

- ✓ îmbunătățirea activității CNPP, prin adoptarea unor măsuri, care să asigure:
 - evidența financiar-contabilă și a sistemului informațional, în ceea ce privește sumele menținute nejustificat ca drepturi neridicate;
 - reflectarea în conturile contabile de decontări a sumelor efectiv rămase de înregistrat ca urmare a înregistrării amortizării mijloacelor fixe precum și a consumului de stocuri;
 - activitatea de atribuire a contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii în vederea asigurării utilizării eficiente a fondurilor publice;
- ✓ îmbunătățirea managementului în ceea ce privește realizarea obiectivelor entității și gestionarea patrimoniului entității.
- ✓ obținerea unor rezultate economico-financiare mai bune, reducerea cheltuielilor, creșterea economicității, eficienței și eficacității în utilizarea fondurilor publice și/sau în administrarea patrimoniului etc. prin adoptarea unor măsuri care se concretizează în:
 - reîntregirea resurselor bugetului asigurărilor sociale de stat reprezentând sumele acordate nelegal cu titlu de spor de confidențialitate;
 - recuperarea parțială a unor drepturi acordate sub formă de pensii, precum și regularizarea, cu bugetul general consolidat, a sumelor plătite în plus cu titlu de contribuție la asigurările sociale de sănătate și impozitul pe venit;
 - încasarea de venituri la bugetul asigurărilor sociale de stat prin identificarea unor persoane fizice care aveau obligația de a se asigura în sistemul asigurărilor sociale de stat pe bază de declarație de asigurare.

Motivele pentru care unele măsuri dispuse prin decizii nu au fost considerate implementate, sunt următoarele:

- nerecuperarea integrală a prejudiciilor consemnate în actele de audit din anii anteriori, având în vedere modalitatea de recuperare a acestora, respectiv o treime din venituri, ceea ce atrage urmărirea în continuare a ducerii la îndeplinire a măsurilor dispuse prin decizii;
- drepturile constatate de încasat din contribuții de asigurări sociale, raportate prin contul de execuție centralizat de către CNPP nu sunt evidențiate în funcție de vechime, nu se

cunoaște situația reală a acestora, respectiv dacă mai sunt sau nu în termenul de prescripție, nu există nicio structurare a acestora pe datornici și nu s-a colaborat cu unitățile din subordinea ANAF în vederea urmăririi atragerii veniturilor la buget și pentru asigurarea unei evidențe corespunzătoare.

7.OPINIA DE AUDIT

Standardele profesionale și liniile directoare sunt esențiale pentru credibilitatea, calitatea și profesionalismul auditului în sectorul public. Standardele Internaționale ale Instituțiilor Supreme de Audit (ISSAI-uri), elaborate de Organizația Internațională a Instituțiilor Supreme de Audit (INTOSAI) promovează un audit independent și eficace și sprijină membrii INTOSAI în dezvoltarea propriilor abordări profesionale, în conformitate cu propriile mandate și cu legile și reglementările naționale.

Pentru a aborda principiile-cheie legate de auditul situațiilor financiare în sectorul public a fost elaborat și aprobat ISSAI 200 - *Principiile Fundamentale ale Auditului Financiar* de către INTOSAI.

Potrivit acestuia, scopul unui audit al situațiilor financiare este să îmbunătățească gradul de încredere al utilizatorilor vizați de situațiile financiare. Acest lucru este obținut prin exprimarea unei opinii de către auditor cu privire la măsura în care situațiile financiare sunt întocmite, sub toate aspectele semnificative, în conformitate cu cadrul de raportare financiară aplicabil, sau - în cazul situațiilor financiare întocmite în conformitate cu cadrul de raportare financiară de prezentare fidelă - dacă situațiile financiare prezintă cu fidelitate, sub toate aspectele semnificative, sau oferă o imagine fidelă și corectă, în conformitate cu cadrul de raportare. Un audit efectuat în conformitate cu standardele bazate pe Principiile Fundamentale INTOSAI pentru Auditul Financiar și cerințele etice relevante vor permite auditorului să exprime o astfel de opinie.

Auditorul trebuie să formuleze o opinie pe baza evaluării concluziilor trase de pe urma probelor de audit obținute, cu privire la măsura în care situațiile financiare sunt întocmite, în conformitate cu cadrul general de raportare aplicabil. Opinia trebuie să fie exprimată în mod clar prin intermediul unui raport scris, care descrie, de asemenea, baza pentru acea opinie.

Pentru formarea unei opinii, auditorul trebuie să ajungă la o concluzie cu privire la asigurarea rezonabilă obținută privind măsura în care situațiile financiare, luate ca ansamblu, nu conțin denaturări semnificative, cauzate de fraudă sau eroare.

În acest sens, Curtea de Conturi a României, în calitate de membru INTOSAI, are cuprinse prevederi atât în *Legea nr.94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi*, cât și *Regulamentul privind organizarea și desfășurarea activităților specifice Curții de Conturi, precum și valorificarea actelor rezultate din aceste activități*, aprobat prin Hotărârea Plenului Curții de Conturi nr. 155/2014.

Legea nr.94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, republicată, stipulează că funcția de control a Curții de Conturi se realizează prin proceduri de audit public extern, prevăzute în standardele proprii de audit, elaborate în conformitate cu standardele de audit internaționale, general acceptate.

Conform prevederilor art. 32 alin. (2) din *Legea nr. 94/1992*, auditorii publici externi desemnați să auditeze conturile anuale de execuție bugetară întocmesc pentru fiecare misiune de audit un raport de audit financiar, în care prezintă constatările, concluziile și recomandările cu privire la obiectivul general avut în acțiunea de audit financiar.

În vederea formării unei opinii asupra situațiilor financiare, auditul trebuie să concluzioneze dacă pe baza probelor colectate poate oferi o asigurare rezonabilă că situațiile financiare luate în ansamblul lor nu conțin denaturări semnificative, iar modul de administrare a patrimoniului public și privat al statului și al unităților administrativ-teritoriale, precum și execuția bugetului de venituri și cheltuieli al entității verificate sunt în concordanță cu scopul, obiectivele și atribuțiile prevăzute în actele normative prin care a fost înființată entitatea verificată și respectă principiile legalității, regularității, economicității, eficienței și eficacității.

Auditul evaluează efectul pe care îl pot avea denaturările identificate asupra opiniei de audit, precum și efectul denaturărilor rămase necorectate, asupra situațiilor financiare.

Opinia de audit este o declarație scurtă, clară și explicită referitoare la concluziile generale privind situațiile financiare și furnizează o asigurare rezonabilă că situațiile financiare auditate oferă o imagine fidelă și reală a situației financiare a entității, în conformitate cu principiile contabile acceptate.

În efectuarea auditului, pentru exprimarea opiniei se determină **pragul de semnificație**, care este exprimat sub forma unei valori numerice, obținută prin **aplicarea unui procent cuprins între 0,5% și 2% la valoarea totală fie a cheltuielilor, fie a plăților, fie a veniturilor sau a activelor entității**, în funcție de specificul activității desfășurate de entitatea auditată.

Prin aplicarea de proceduri și tehnici de audit se obțin probe de audit, care susțin constatările, precum și opinia de audit ce rezultă din totalizarea valorii erorilor și compararea acestei valori totale cu pragul de semnificație.

Tipurile de opinie care pot fi exprimate de auditorii publici externi în raportul de audit financiar sunt următoarele:

a) **opinie nemodificată (fără rezerve);**

b) **opinie modificată**, ce poate avea trei forme de exprimare:

b.1) opinie cu rezerve, care se poate exprima sub una dintre următoarele forme:

b.1.1) **opinie cu rezerve, cu paragraf de evidențiere a anumitor aspecte;**

b.1.2) **opinie cu rezerve, cu paragraf de limitare a sferei auditului;**

b.2) **opinie contrară;**

b.3) **imposibilitatea exprimării unei opinii.**

Opinia nemodificată (fără rezerve) se exprimă atunci când se constată atât pentru entitatea auditată, cât și pentru entitățile subordonate acesteia și verificate, dacă este cazul, următoarele:

a) situațiile financiare auditate au fost întocmite, din toate punctele de vedere semnificative, în conformitate cu cadrul general de raportare financiară aplicabil în România și oferă sub toate aspectele semnificative, o imagine fidelă și reală asupra operațiunilor economice ale entității;

b) modul de administrare a patrimoniului public și privat al statului și al unităților administrativ-teritoriale, precum și execuția bugetului de venituri și cheltuieli al entității verificate (inclusiv entitățile subordonate acesteia și verificate) sunt în concordanță cu scopul, obiectivele și atribuțiile prevăzute în actele normative prin care a fost înființată entitatea verificată și respectă principiile legalității, regularității, economicității, eficienței, și eficacității;

c) toate informațiile de importanță semnificativă privind situațiile financiare sunt prezentate corect.

Opinia cu rezerve, cu paragraf de evidențiere a anumitor aspecte, se exprimă atunci când se concluzionează că:

a) probele de audit colectate sunt suficiente și adecvate, iar denaturările individuale sau cumulate sunt semnificative, dar nu cu efecte generalizate asupra situațiilor financiare ca întreg;

b) valoarea cumulată a erorilor/abaterilor de la legalitate și regularitate, extrapolate la nivelul întregii populații auditate, constatate atât la entitatea auditată, cât și la entitățile din subordine (inclusiv abaterile constatate în urma verificării perioadelor anterioare), se situează sub pragul de semnificație și au fost remediate operativ de către conducerea entității în timpul misiunii de audit.

Opinia cu rezerve, cu paragraf de limitare a sferei de aplicabilitate a auditului, se exprimă atunci când nu se pot obține probe de audit suficiente și adecvate pe care auditul să își fundamenteze opinia, dar raționamentul profesional îi conduce să întrevadă existența unor posibile abateri semnificative care însă nu au efecte generalizate asupra situațiilor financiare.

Opinia contrară se exprimă atunci când se constată la entitatea verificată (inclusiv la entitățile subordonate acesteia) că denaturările, individuale sau cumulate, sunt semnificative și generalizate și concluzionează că:

a) situațiile financiare nu au fost întocmite din toate punctele de vedere semnificative în conformitate cu cadrul general de raportare financiară aplicabil în România;

b) situațiile financiare nu prezintă o imagine reală și fidelă a poziției financiare, a performanței sau a modificării poziției financiare a entității;

c) denaturările sunt atât de semnificative și de generalizate, încât situațiile financiare, în ansamblul lor, nu sunt corecte inducând în eroare utilizatorii acestora;

d) modul de administrare a patrimoniului public și privat al statului și al unităților administrativ-teritoriale, precum și execuția bugetelor de venituri și cheltuieli:

d1) nu sunt în concordanță cu scopul, obiectivele și atribuțiile prevăzute în actele normative prin care a fost înființată entitatea;

d2) nu respectă principiile legalității și regularității, concluzie formulată în cazul în care **valoarea cumulată a erorilor/abaterilor de la legalitate și regularitate constatate** și extrapolate la nivelul populațiilor auditate **se situează peste pragul de semnificație**;

e) au fost constatate fapte pentru care există indicii că au fost săvârșite cu încălcarea legii penale.

Imposibilitatea exprimării unei opinii se declară în cazul în care auditul nu este în măsură să formuleze o opinie, întrucât nu s-au obținut probe de audit suficiente și adecvate care să o susțină.

În situația dată, pentru CNPP, **nivelul pragului de semnificație** stabilit de către echipa de audit care a efectuat misiunea de audit la nivel central a fost de **95.931 mii lei**.

Urmare misiunii de audit financiar efectuată la nivelul CNPP au rezultat abateri în sumă totală de **10.093.360 mii lei**, după cum urmează:

- abateri cu influență directă asupra datelor din contul de execuție supus auditării, respectiv anul 2014 (**5.371.149 mii lei**);

- abateri cu influență directă asupra soldurilor conturilor preluate și raportate în bilanțul contabil rezultate în urma verificărilor efectuate pentru perioade anterioare anului 2014, respectiv pentru anii 2012 și 2013 (**4.722.211 mii lei**).

Din cele prezentate anterior rezultă că, suma totală a abaterilor ce au stat la baza formulării opiniei de audit este de **10.093.360 mii lei** care a fost comparată cu pragul de semnificație stabilit în etapa de planificare a auditului, de **95.931 mii lei** și s-a concluzionat că abaterile identificate depășesc nivelul pragului de semnificație stabilit.

De asemenea, la exprimarea opiniei de la nivelul CNPP au fost avute în vedere și constatările de la nivelul ordonatorilor de credite terțieri, precum și opiniile emise de către camerele de conturi teritoriale, ținând cont de faptul că ordonatorul principal are atribuții de coordonare, îndrumare, supraveghere și control al activității entităților subordonate.

Având în vedere multitudinea de deficiențe identificate, faptul că acestea sunt generalizate și dispersate la un număr mare de beneficiari, impactul abaterilor de la legalitate și regularitate, precum și faptul că situațiile financiare, în ansamblul lor, nu prezintă fidel performanța financiară a Casei Naționale de Pensii Publice și celorlalte informații referitoare la activitatea desfășurată în perioada auditată, echipa de audit a formulat **OPINIE CONTRARĂ** asupra situațiilor financiare întocmite și raportate de către Casa Națională de Pensii Publice la 31 decembrie 2014.

Pentru remedierea deficiențelor identificate, potrivit *Regulamentului privind organizarea și desfășurarea activităților specifice Curții de Conturi, precum și valorificarea actelor rezultate din aceste activități*, au fost emise decizii prin care s-au dispus un număr de 127 măsuri din care 17 măsuri în sarcina ordonatorului principal de credite, CNPP și 110 măsuri au fost dispuse de către camerele de conturi teritoriale pentru casele teritoriale de pensii.

**ȘEF DEPARTAMENT
CONSILIER DE CONTURI**

Conf. univ. dr. IOAN HURJUI

LISTĂ GRAFICE

<u>Graficul nr.1</u>	<i>Evoluția numărului mediu de pensionari (inclusiv agricultori) comparativ cu numărul mediu de salariați, în perioada 1990-2014;</i>
<u>Graficul nr.2</u>	<i>Ponderea plăților bugetului asigurărilor sociale de stat în PIB, în perioada 2012-2014</i>
<u>Graficul nr.3</u>	<i>Ponderea numărului de pensionari grupată după nivelul pensiei</i>
<u>Graficul nr.4</u>	<i>Numărul de pensionari, potrivit categoriei de pensie, în perioada 2012-2014</i>
<u>Graficul nr.5</u>	<i>Evoluția nivelului pensiei medii și a punctului de pensie</i>
<u>Graficul nr.6</u>	<i>Evoluția veniturilor, a cheltuielilor precum și a subvenției primite de la bugetul de stat, în perioada 2012-2014</i>

LISTĂ TABELE

<u>Tabelul nr.1</u>	<i>Fondurile publice și ponderea acestora din PIB, în perioada 2012-2014</i>
<u>Tabelul nr.2</u>	<i>Structura numărului de pensionari pe niveluri de pensie, conform deciziei, în perioada 2012-2014</i>
<u>Tabelul nr.3</u>	<i>Numărul de pensionari structurat pe categorii de pensie, în perioada 2012-2014</i>
<u>Tabelul nr.4</u>	<i>Execuția bugetului asigurărilor sociale de stat la 31.12.2014, derulat prin CNPP, inclusiv cele trei case sectoriale (Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul Român de Informații)</i>
<u>Tabelul nr.5</u>	<i>Situația indicatorilor economico-financiari din conturile de execuție ale caselor sectoriale de pensii la 31.12.2014</i>
<u>Tabelul nr.6</u>	<i>Evoluția indicatorilor economico-financiari ai CNPP în perioada 2012-2014</i>
<u>Tabelul nr.7</u>	<i>Evoluția deficitului bugetului asigurărilor sociale de stat</i>